

**UCHWAŁA NR XXXIV / 174 / 2021
RADY GMINY SZCZYTNIKI**

z dnia 25 marca 2021 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Szczytniki na lata 2021 -2030

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713 ze zm.) w związku z art. 16 b ust. 1, art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów na terenie Gminy Szczytniki na lata 2021 – 2030 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Szczytniki.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

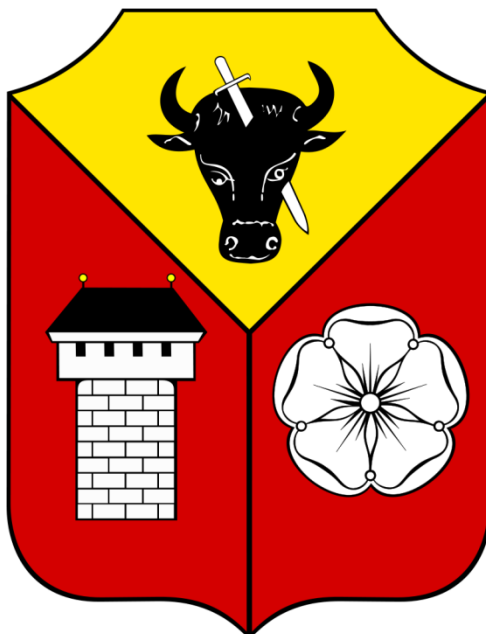
Przewodniczący Rady

Bogdan Augustyniak

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY SZCZYTNIKI NA LATA 2021-2030

GMINA SZCZYTNIKI
POWIAT KALISKI
WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE

ZAMAWIAJĄCY	GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W SZCZYTNIKACH
WYKONAWCA OPRACOWANIA	WESTMOR CONSULTING

SZCZYTNIKI 2021 R.

Opracowanie:

Westmor Consulting

Urszula Wódkowska

ul. Królewiecka 27, 87-800 Włocławek

Siedziba: ul. 1 Maja 1A, 87-704 Bądkowo

Autorzy:

Karolina Drzewiecka – Kierownik Projektu

Joanna Kaszubska – Konsultant

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	4
2. Metodologia opracowania Strategii.....	12
3. Diagnoza sytuacji społecznej.....	13
3.1. Charakterystyka sytuacji społecznej.....	13
3.1.1. Charakterystyka ogólna Gminy Szczytniki	13
3.1.2. Demografia.....	14
3.1.3. Rynek pracy	16
3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa.....	19
3.1.5. Ochrona zdrowia	19
3.1.6. Edukacja	20
3.1.7. Kultura i sport	24
3.1.8. Podmioty wsparcia społecznego.....	26
3.2. Problemy społeczne występujące na terenie gminy Szczytniki.....	38
3.2.1. Bezrobocie	39
3.2.2. Ubóstwo	41
3.2.3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych	43
3.2.4. Problemy osób starszych.....	47
3.2.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.....	48
3.2.6. Uzależnienia.....	59
3.2.7. Bezdomność.....	62
3.2.8. Przemoc w rodzinie	63
3.2.9. Przestępczość	67
3.3. Wyniki badania ankietowego.....	67
3.4. Analiza SWOT	78
4. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią	81
4.1. Prognoza demograficzna	81
4.2. Prognoza zmian	83
5. Wizja rozwoju społecznego i cele strategiczne	84
6. Kierunki niezbędnych działań	84
7. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe	86
8. Monitoring i wskaźniki pomiaru stopnia realizacji strategii.....	87
9. Wnioski i podsumowanie	90
10. Spis tabel i wykresów, rysunków	92

1. Wprowadzenie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Szczytniki jest dokumentem definiującym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do problemów społecznych występujących na terenie gminy Szczytniki. Jest narzędziem materializacji lokalnej polityki społecznej. Zobowiązanie sporządzenia dokumentu wynika z art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.), w którym zostało napisane: „do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnie ryzyka”.

W Strategii wskazano obszary problemowe, cele i kierunki działań. Osiągnięcie wyznaczonych celów i rezultatów podlegać będzie stałemu monitoringowi i okresowej ewaluacji. Planowanie strategiczne zakłada myślenie długofalowe, skupione na dążeniu do realizacji określonego celu działań. W obszarze rozwiązywania problemów społecznych jest to przede wszystkim integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, a w konsekwencji zachowanie lub podniesienie spójności społecznej w społeczności lokalnej.

W Strategii uwzględniono zakres problematyki społecznej w następujących dziedzinach:

1. Bezrobocie,
2. Ubóstwo,
3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych,
4. Problemy osób starszych,
5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego,
6. Uzależnienia,
7. Bezdomność,
8. Przemoc w rodzinie,
9. Przemoc.

Wskazane dziedziny nie mają charakteru rozłącznego – cechą charakterystyczną są wzajemne powiązania, zarówno w odniesieniu do obszaru funkcjonalnego, jak i na płaszczyźnie podmiotowej.

Zgodnie z art. 16b, ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.), strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera przede wszystkim:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;

- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
  - celów strategicznych projektowanych zmian,
  - kierunków niezbędnych działań,
  - sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
  - wskaźników realizacji działań.

Akty prawne regulujące opracowanie i wykonanie strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowią również:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1409 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2020 r. poz. 685);
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 2133 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2020 r. poz. 1057);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r. poz. 2050);
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz.U. z 2020 r. poz. 1348);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 111);
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2019 r. poz. 2407);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 426 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 176);
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 2085);

- ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 38);
- ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz.U. z 2020 r. poz. 35 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz.U. z 2019 r. poz. 1472);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1666 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 1575 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359);
- ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2020 r. poz. 53 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2020 r. poz. 266 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 256 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2021 r. poz. 217);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 305);
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 611 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (Dz.U. z 2020 r. poz. 508 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2020 r. poz. 1398 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. z 2018 r. poz. 969);
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. z 2020 r. poz. 295 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2020 r. poz. 1327 z późn. zm.);
- uchwała nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023 (M.P. 2018 poz. 1007);

- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2020 r. poz. 1329);
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz.U. z 2018 r. poz. 1061);
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz.U. z 2020 r. poz. 833 z późn. zm.).

Różnorodność problemów społecznych nakłada na realizatorów polityki społecznej konieczność uwzględniania adekwatnych instrumentów pomocowych. Głównym celem strategii rozwiązywania problemów społecznych jest pogłębianie i rozwój form pracy socjalnej, kooperacja z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się problemami społecznymi oraz instytucjami funkcjonującymi w sferze polityki społecznej. Świadomość przenikania się perspektyw problemowych wskazuje, iż w rozwiązywanie problemów społecznych powinni zostać zaangażowani różni przedstawiciele społeczni – poza przedstawicielami sektora publicznego także przedstawiciele sektora pozarządowego oraz pozostali członkowie wspólnoty samorządowej Gminy Szczytniki.

Przy rozwiązywaniu problemów społecznych należy położyć nacisk na wykorzystanie dostępnych instrumentów o charakterze innowacyjnym i aktywizującym, w tym z zakresu ekonomii społecznej. Aby można było mówić o angażowaniu członków społeczności lokalnej w proces strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, ich udział musi zostać uwzględniony na każdym etapie planowania strategicznego – począwszy od wyboru kierunków priorytetowych, a skończywszy na opracowaniu planu wdrażania i monitorowania Strategii.

Skuteczna strategia to taka, która jest konkretnym instrumentem kierunkowania i programowania działań społecznych. To zbiór reguł, które metodycznie stosowane pozwalają na efektywne działanie, urzeczywistniając jednocześnie sukces podejmowanych przedsięwzięć. Stanowią szansę na skuteczne budowanie i wykorzystanie potencjału w sferze instytucjonalnej i społecznej na rzecz kształtowania ładu społecznego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Szczytniki na lata 2021-2030 jest wieloletnim dokumentem programowym, stanowiącym niebagatelne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego jego mieszkańców, zwłaszcza grup społecznych, którym grozi izolacja społeczna.

POWIĄZANIE Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI WYŻSZEGO SZCZEBLA

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jednym ze sposobów realizacji strategii rozwoju gminy i dokumentem wdrażającym politykę lokalną, a w wyniku tego dokumentem wypełniającym politykę regionalną i krajową. Konstruowana jest zgodnie z logiką kaskadowego układu strategii i programów, co ma na celu uspoźnienie podejścia do procesu programowania, zarówno w odniesieniu do relacji strategii z programami szerszego zasięgu jak i programami konstruowanymi w jej ramach. W praktyce oznacza to, że długo i średniookresowe programy operacyjne i strategiczne na poziomie krajowym są planami wykonawczymi dla polityk formułowanych na poziomie Unii Europejskiej. Z kolei na poziomie lokalnym programy operacyjne i strategie rozwoju stanowią głównie długo i średniookresowe plany wykonawcze dla polityk formułowanych na poziomie krajowym. Zachowanie spójności niesie ze sobą również korzyści związane z możliwością aplikowania o środki pomocowe z funduszy UE.

Poniżej ukazano sprzężenie niniejszego dokumentu z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla, włączając te, które wydaje Unia Europejska.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Szczytniki wpisuje się w elementy polityki spójności Unii Europejskiej, która ma wspierać rozwój inteligentny, zrównoważony i sprzyjający włączeniu społecznemu. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu koncentruje się na zwiększeniu aktywności zawodowej społeczeństw UE, podnoszeniu kwalifikacji obywateli oraz walce z ubóstwem.

Na poziomie krajowym przedmiotowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych wpisuje się w dokumenty strategiczne, które powstawały w okresie finalizacji prac nad strategią „Europa 2020”. Wspólną podstawę dla krajowych dokumentów strategicznych stanowi raport „POLSKA 2030”.

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 to dokument mający na celu przede wszystkim poprawę jakości życia obywateli. Ukazuje on główne tendencje, wyzwania i schematy rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, a także kierunki zagospodarowania przestrzennego państwa. Powyższy dokument wyznaczył trzy strategiczne obszary, w których powinien odbywać się rozwój Polski:

- Obszar konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:
  - Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna,
  - Polska Cyfrowa,

- Kapitał ludzki,
- Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko,
- Obszar równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski:
  - Rozwój regionalny,
  - Transport,
- Obszar efektywności i sprawności państwa:
  - Kapitał społeczny,
  - Sprawne państwo.

Realizacja *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Szczytniki na lata 2021-2030* umożliwi wsparcie mieszkańców gminy, a co za tym idzie, wpłynie pozytywnie na przyrost i efektywność kapitału społecznego.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej została opracowana z powodu przystąpienia Polski do realizacji drugiego zadania ze Strategii Lizbońskiej UE, stawiającego na unowocześnienie europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi i pokonywanie izolacji społecznej. Państwo powinno tworzyć warunki kształtowania kapitału społecznego poprzez spójną politykę. Niekorzystne warunki ekonomiczne, dyskryminacja ze względu na niepełnosprawność, choroby, uzależnienia prowadzą do marginalizacji społecznej. Wdrożenie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Szczytniki na lata 2021-2030*, umożliwi realizację koncepcji Narodowej Strategii Integracji Społecznej.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030

Strategia przyjęta została Uchwałą Nr 155 Rady Ministrów z dnia 27 października 2020 r. (M.P. 2020 poz. 1060).

Głównym celem SRKS jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. W dokumencie wyznaczono następujące trzy cele szczegółowe:

1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne,
2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich,
3. Wzmocnienie rozwoju społeczno-gospodarczego kraju przez sektory kultury i kreatywne.

Działania skierowane do mieszkańców gminy Szczytniki, w szczególności beneficjentów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczytnikach, będą miały wpływ na osiągnięcie wyżej wymienionych założeń, a zwłaszcza na zwiększenie aktywności i wzrost poziomu umiejętności wspomagających rozwój kapitału społecznego.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku

Dokument przyjęty został Uchwałą nr XVI/287/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 stycznia 2020 r.

Przyjętą wizją województwa jest: Wielkopolska w 2030 roku to region przodujący w kraju, liczący się w Europie i szanujący jej uniwersalne wartości, świadomy swojego dziedzictwa przyrodniczego i cywilizacyjnego, spójny, zrównoważony i dostępny terytorialnie, otwarty na nowe idee i ludzi, silny nowoczesną gospodarką, aspiracjami i wiedzą swoich mieszkańców, zapewniający im bardzo dobre warunki życia, pracy i wypoczynku na całym obszarze województwa.

W Strategii określono następujące cele strategiczne:

- Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców,
- Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu,
- Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski,
- Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Szczytniki na lata 2021-2030 przyczyni się do realizacji celu: Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu, który wyznacza takie kluczowe kierunki interwencji jak m.in. poprawa dostępu i standardów usług oraz funkcjonowania infrastruktury społecznej czy rozwijanie sektora ekonomii społecznej i solidarnej. Przedmiotowy dokument jest więc spójny ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku.

Strategia Rozwoju Powiatu Kaliskiego na lata 2014-2021

Strategia Rozwoju Powiatu przyjęta została Uchwałą Nr XVII/239/2016 Rady Powiatu Kaliskiego z dnia 23 marca 2016 r.

W dokumencie wyznaczono jako cel główny: Rozwój Powiatu Kaliskiego, jako miejsca o wysokiej jakości życia, z czystym środowiskiem, rozwojem turystyki i nowoczesnej branży rolno – spożywczej, w powiązaniu z Aglomeracją Kalisko – Ostrowską oraz Marką Produktu Kaliski.

Do jego realizacji wyznaczono pięć celów strategicznych:

1. Wzrost konkurencyjności powiatu poprzez nowoczesne rolnictwo, przetwórstwo i dystrybucją w powiązaniu z elastycznym systemem edukacji (łączenie teorii z praktyką);
2. Rozwój kultury lokalnej oraz wzrost atrakcyjności turystycznej powiatu;
3. Poprawa wewnętrznych i zewnętrznych powiązań komunikacyjnych;

4. Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego, ekologicznego oraz rozwój i włączenie społeczne;
5. Dobra organizacja współpracy wszystkich jednostek samorządowych na terenie powiatu oraz podniesienie efektywności i skuteczność przedsięwzięć rozwojowych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Szczytniki wpisuje się w realizację celu strategicznego 4 oraz sformułowanych w jego ramach celów operacyjnych: Podniesienie jakości świadczonych usług społecznych, opieki zdrowotnej oraz porcja zdrowia i sportu oraz Stworzenie różnorodnej oferty dla młodych mieszkańców powiatu. Zaplanowane w ramach Strategii działania są spójne z ww. celami.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Szczytniki na lata 2020 - 2023

Lokalny Program Rewitalizacji przyjęty został Uchwałą Nr XVII/104/2020 Rady Gminy Szczytniki z dnia 30 stycznia 2020 roku.

Cel główny rewitalizacji brzmi: Ożywienie podobszarów rewitalizacji w sołectwach: Marchwacz, Szczytniki, Radliczyce, Staw, Popów, Kuczewola i Iwanowice poprzez działania prowadzone w sposób zintegrowany w sferze społecznej, przestrzennej, gospodarczej i środowiskowej, zmierzające do zrównoważonego rozwoju gminy Szczytniki.

Do celów szczegółowych należą:

Cel 1. Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez działania w zakresie integracji i aktywizacji społecznej (MIESZKAŃCY);

Cel 2. Kształtowanie przestrzeni publicznych przyjaznych mieszkańcom poprzez podniesienie atrakcyjności, estetyki i funkcjonalności (PRZESTRZEŃ);

Cel 3. Zmiana lub nadanie nowych funkcji budynkom i obiektom lub ich modernizacja (BUDYNKI).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Szczytniki wpisuje się w cel szczegółowy 1 i wyznaczone w jego ramach kierunki: Integracja mieszkańców i włączenie społeczne, Aktywizacja młodzieży, Aktywizacja osób starszych. W Strategii również zaplanowano wsparcie przyczyniające się do ich realizacji i poprawy jakości życia społecznego mieszkańców oraz ich aktywizację społeczno – gospodarczą.

2. Metodologia opracowania Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Szczytniki na lata 2021-2030 została podzielona na trzy zasadnicze części.

Pierwsza część – rozdział 3 – ukazuje charakterystykę sytuacji społecznej gminy Szczytniki. Zbadano strukturę demograficzną, stan gospodarki oraz sytuację na rynku pracy. Przedstawiono także dostępne dla mieszkańców usługi społeczne, czyli: pomoc społeczną, edukację i ochronę zdrowia.

Analizy dokonano w oparciu o:

- informacje Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczytnikach (w tym ankieta, sprawozdania, oceny zasobów, realizowane programy),
- informacje z Komisariatu Policji w Koźminku,
- dane Głównego Urzędu Statystycznego,
- dane dostępne na stronach internetowych oraz w dokumentach strategicznych Gminy.

W pierwszej części ukazano także rezultaty przeprowadzonego badania ankietowego, którego celem było rozpoznanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców. Charakterystykę sytuacji społecznej reasumuje analiza SWOT – analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń.

Część drugą – rozdział 4 – stanowi prognoza zmian problemów społecznych wskazanych w części diagnostycznej. Prognoza ta została podzielona na 2 główne części:

- prognozę demograficzną sporządzoną w oparciu o Prognozę dla gmin na lata 2017-2030 opracowaną przez GUS;
- prognozę zmian problemów społecznych na terenie gminy Szczytniki w wyniku realizacji *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Szczytniki na lata 2021-2030* oraz zadań w zakresie pomocy społecznej, które będą miały na celu przeciwdziałanie i niwelowanie istniejących problemów.

Prognoza stanowi fundament do określania celów strategicznych i kierunków działań.

Część trzecia – rozdziały 5-8 to określenie celów strategicznych i kierunków działań niezbędnych do zmniejszenia negatywnych zjawisk społecznych występujących na terenie gminy Szczytniki. Ukazano w niej również sposób realizacji *Strategii* oraz określono możliwe wskaźniki monitorowania wykonania planowanych działań.

3. Diagnoza sytuacji społecznej

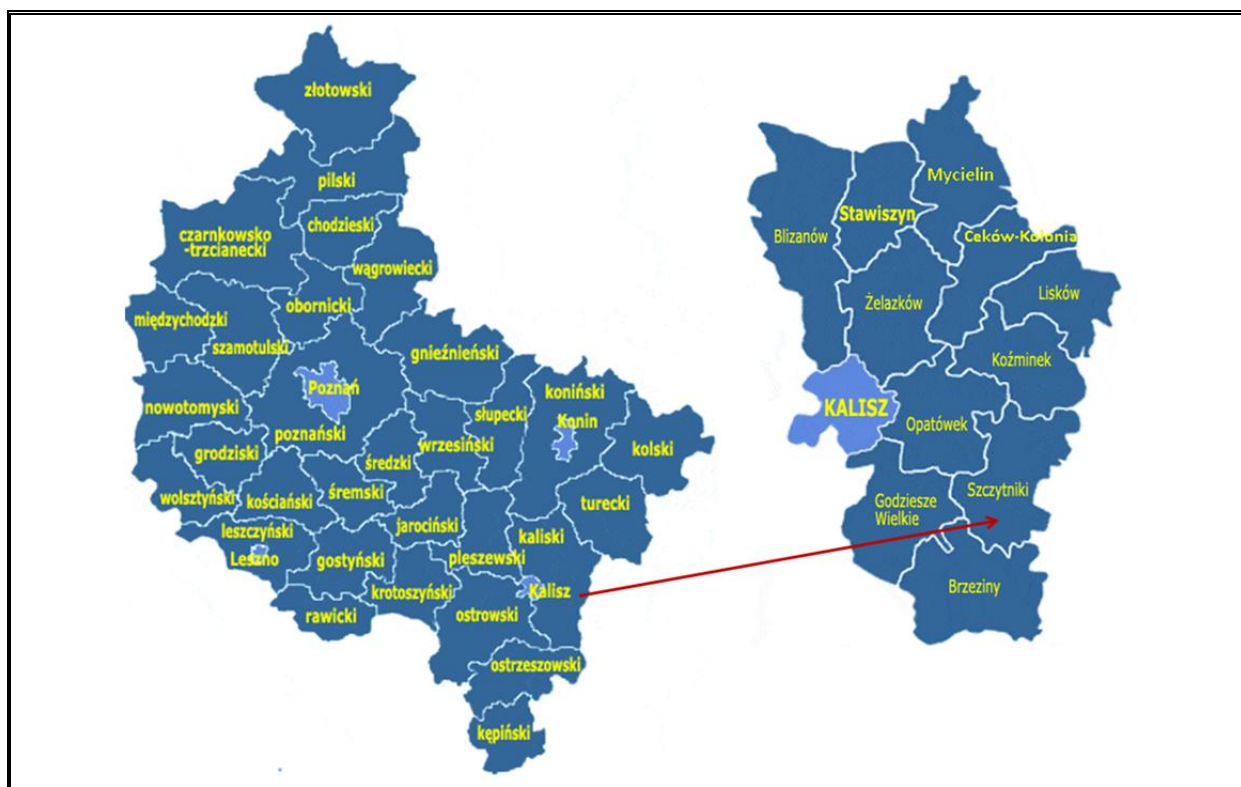
3.1. Charakterystyka sytuacji społecznej

3.1.1. Charakterystyka ogólna Gminy Szczytniki

Gmina Szczytniki jest gminą wiejską, położoną w powiecie kaliskim, w południowo – wschodniej części województwa wielkopolskiego. Według danych GUS jej powierzchnia w 2019 roku wynosiła 110 km², a gęstość zaludnienia 71 os./km². Jednostka podzielona jest ona na 31 sołectw.

Podstawę komunikacji na obszarze gminy stanowi droga krajowa nr 12 przebiegająca z Kalisz do Sieradza. Sieć dróg uzupełniają drogi powiatowe oraz gminne. Ponadto przez gminę przebiega również ważny szlak kolejowy z Łodzi do Ostrowa Wielkopolskiego.

Rysunek 1. Położenie gminy Szczytniki na tle województwa wielkopolskiego i powiatu kaliskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://gminy.pl>

Gmina Szczytniki graniczy z gminą:

- Błaszki (powiat śremski woj. wielkopolskie),
- Brzeziny (powiat kaliski, woj. wielkopolskie),
- Godziesze Wielkie (powiat kaliski, woj. wielkopolskie),
- Goszczanów (powiat sieradzki, woj. łódzkie),
- Koźminek (powiat kaliski, woj. wielkopolskie),
- Opatówek (powiat kaliski, woj. wielkopolskie).

3.1.2. Demografia

LICZEBNOŚĆ GMINY

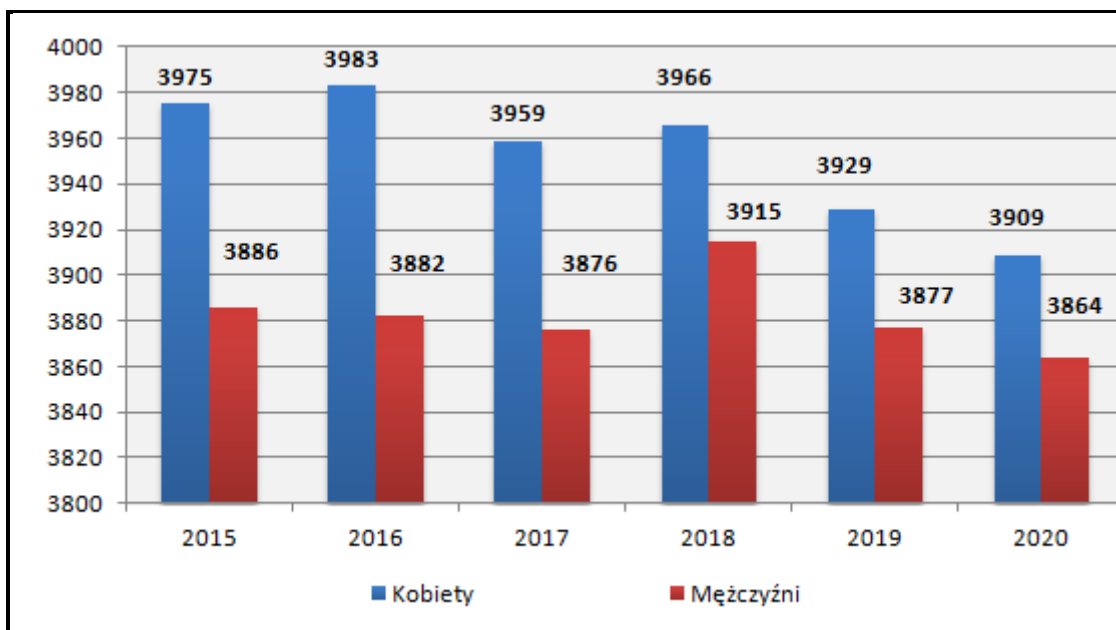
Zgodnie z danymi Urzędu Gminy Szczytniki w roku 2020 gminę zamieszkiwało 7 773 osób, z czego liczba kobiet wyniosła 3 909 osób, tj. 50,29%, a liczba mężczyzn 3 864 osób, tj. 49,71%. Na przestrzeni analizowanych lat (2015-2020) liczba mieszkańców zanotowała wzrost, który dotyczył zarówno liczebności kobiet, jak i mężczyzn. Liczba mieszkańców ogółem zmniejszyła się o 88 osób, tj. o 1,12%.

Tabela 1. Liczba mieszkańców gminy Szczytniki z podziałem na płeć w latach 2015-2020

Wyszczególnienie		Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem		Osoba	7 861	7 865	7 835	7 881	7 806	7 773
w tym:	Kobiety	Osoba	3 975	3 983	3 959	3 966	3 929	3 909
		%	50,57%	50,64%	50,53%	50,32%	50,33%	50,29%
	Mężczyźni	Osoba	3 886	3 882	3 876	3 915	3 877	3 864
		%	49,43%	49,36%	49,47%	49,68%	49,67%	49,71%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Szczytniki

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Szczytniki z podziałem na płeć w latach 2015-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Szczytniki

Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym na przestrzeni lat 2015-2020 spadła o 48 osób, tj. 3,08%, ludność w wieku produkcyjnym zmniejszyła się o 151 osoby, tj. 3,04%, a ludność w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się o 111 osób, tj. 8,35%. W 2020 r. w grupie ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym przeważała liczba mężczyzn nad liczbą kobiet, a w grupie ludności w wieku poprodukcyjnym to liczba kobiet przeważała nad liczbą mężczyzn. Szczegóły zostały zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela 2. Liczba ludności gminy Szczytniki w latach 2015-2020 wg grup ekonomicznych

Wyszczególnienie		Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ogółem	Osoba	1 558	1 570	1 548	1 553	1 532	1 510
	Kobiety		757	772	752	753	737	721
	Mężczyźni		801	798	796	800	759	789
Ludność w wieku produkcyjnym	Ogółem	Osoba	4 973	4 950	4 909	4 898	4 827	4 822
	Kobiety		2 316	2 302	2 270	2 256	2 229	2 222
	Mężczyźni		2 657	2 648	2 639	2 642	2 598	2 600
Ludność w wieku poprodukcyjnym	Ogółem	Osoba	1 330	1 345	1 378	1 430	1 447	1 441
	Kobiety		902	909	937	957	963	966
	Mężczyźni		428	436	441	473	484	475

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Szczytniki

Spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, a także wzrost udziału liczby osób w wieku poprodukcyjnym świadczą negatywnie o sytuacji demograficznej na terenie gminy. Zaobserwować można proces starzenia się społeczeństwa. Wzrost liczby osób starszych wiąże się z koniecznością zaspokojenia rosnących potrzeb tej grupy społeczeństwa, głównie w zakresie opieki społeczno – socjalnej i zdrowotnej.

PRZYROST NATURALNY

W analizowanych latach 2015 – 2020 na terenie gminy Szczytniki, przyrost naturalny ulegał zmianom. W roku 2016,2018 i 2019 odnotowano dodatni przyrost, natomiast w roku 2015,2017 oraz 2019 ujemny. Ujemny przyrost naturalny świadczy o większej liczbie zgonów niż urodzeń żywych. Szczegółowe dane przyrostu naturalnego na terenie gminy przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 3. Przyrost naturalny na terenie gminy Szczytniki a w latach 2015-2020

Wyszczególnienie		Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Urodzenia żywe	Ogółem	Osoba	82	85	83	100	84	91
	Mężczyźni		43	40	42	58	45	42
	Kobiety		39	45	41	42	39	49
Zgony ogółem	Ogółem	Osoba	84	67	89	84	78	110
	Mężczyźni		47	37	53	44	39	62
	Kobiety		37	30	36	40	39	48
Przyrost naturalny	Ogółem	Osoba	-2	18	-6	16	6	-19
	Mężczyźni		-4	3	-11	14	6	-20
	Kobiety		2	15	5	2	0	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Szczytniki

MIGRACJE

Poprzez migracje rozumie się stałą lub czasową zmianę miejsca pobytu. Saldo migracji ma istotny wpływ na wysokość populacji danego obszaru. Analizując dane Głównego Urzędu Statystycznego dotyczące migracji wewnętrznej na obszarze gminy na przestrzeni lat 2015-2019 można zauważyć, że saldo migracji na terenie gminy przyjmowało wartości ujemne, co świadczy o większej liczbie osób, które się wymeldowywały niż meldowały w danym roku.

3.1.3. Rynek pracy

Według danych GUS na terenie gminy Szczytniki w roku 2019 zarejestrowanych było 529 podmiotów gospodarczych, z czego 509, tj. 96,22% funkcjonowało w sektorze prywatnym. Liczba podmiotów gospodarczych ogółem od roku 2015 wzrosła o 59 działalności tj. o 12,55%. Strukturę działalności gospodarczej prowadzonej na terenie gminy, zarówno w sektorze publicznym jak i prywatnym prezentuje tabela poniżej.

Tabela 4. Struktura działalności gospodarczej według sektorów na terenie gminy Szczytniki w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Podmioty gospodarki narodowej					
Ogółem	470	484	498	506	529
Sektor publiczny					
Ogółem	25	24	24	21	20
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	21	21	21	18	17
Sektor prywatny					
Ogółem	445	460	474	485	509
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	392	403	416	417	438
Spółki handlowe	8	12	13	16	18
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	3	3	3	5	6
Spółdzielnie	3	3	3	3	3
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	18	18	18	17	17

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

W sektorze prywatnym można zaobserwować przodowanie dwóch sekcji nad innymi. Jest to sekcja G powiązana z handlem hurtowym i detalicznym, naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle (145 podmioty) oraz sekcja F związana z branżą budowlaną (107 podmioty).

Natomiast działalność gospodarcza w sektorze publicznym na terenie gminy Szczytniki w 2019 roku koncentrowała się głównie w sekcji P (edukacja).

Ogółem największy wzrost w latach 2015-2019 odnotowały sekcja F (budownictwo), która zanotowała wzrost o 30 działalności (38,96%). Natomiast, największy spadek zanotowała

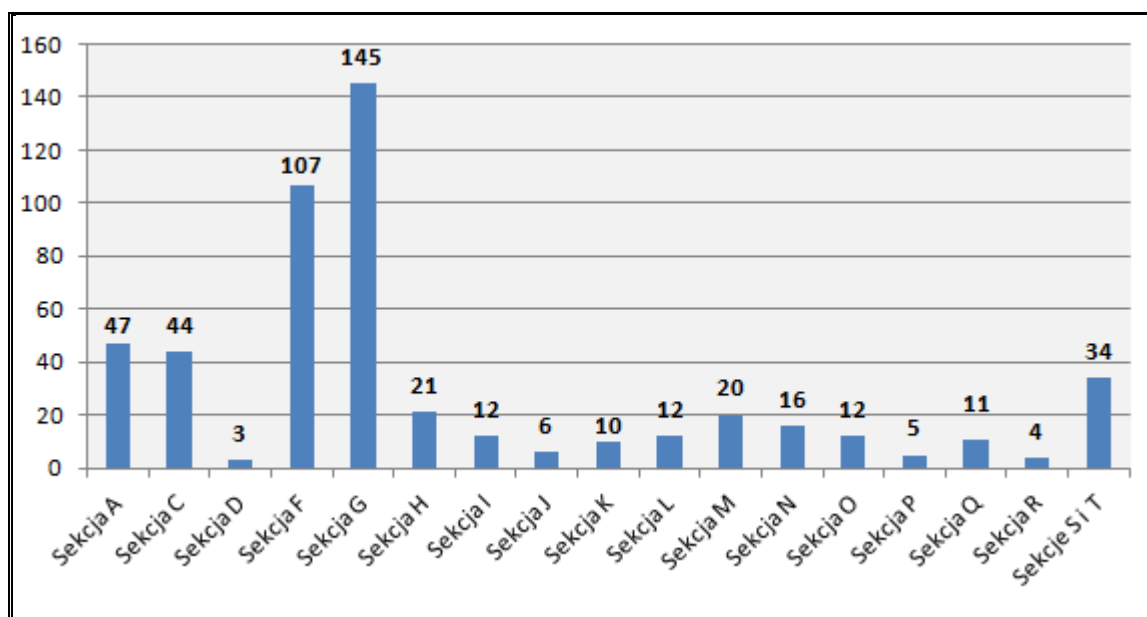
sekcja A (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo) oraz Q (Opieka zdrowotna i pomoc społeczna), w której liczba podmiotów zmniejszyła się o 7 podmiotów.

Tabela 5. Podział i liczba podmiotów gospodarczych w gminie Szczytniki wg sekcji w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019
Sektor publiczny						
Sekcja M	Podmiot	1	1	1	1	0
Sekcja O	Podmiot	2	2	2	2	2
Sekcja P	Podmiot	18	18	18	15	15
Sekcja Q	Podmiot	2	1	1	1	1
Sekcja R	Podmiot	2	2	2	2	2
Sektor prywatny						
Sekcja A	Podmiot	54	54	54	49	47
Sekcja C	Podmiot	29	32	31	39	44
Sekcja D	Podmiot	2	2	2	3	3
Sekcja F	Podmiot	77	85	103	100	107
Sekcja G	Podmiot	139	140	138	139	145
Sekcja H	Podmiot	15	15	19	20	21
Sekcja I	Podmiot	6	8	10	10	12
Sekcja J	Podmiot	3	5	5	6	6
Sekcja K	Podmiot	9	9	8	10	10
Sekcja L	Podmiot	12	12	12	12	12
Sekcja M	Podmiot	19	20	18	18	20
Sekcja N	Podmiot	20	21	19	15	16
Sekcja O	Podmiot	12	12	12	12	12
Sekcja P	Podmiot	4	3	4	5	5
Sekcja Q	Podmiot	17	16	11	12	11
Sekcja R	Podmiot	2	2	3	4	4
Sekcje S i T	Podmiot	25	24	25	31	34

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Wykres 2. Liczba podmiotów gospodarczych (wg sekcji PKD) w sektorze prywatnym w roku 2019 w gminie Szczytniki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Legenda:

A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
B	Górnictwo i wydobywanie
C	Przetwórstwo przemysłowe
D	Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
E	Dostawa Wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
F	Budownictwo
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
H	Transport i gospodarka magazynowa
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
J	Informacja i komunikacja
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalności wspierająca
O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne
P	Edukacja
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
S	Pozostała działalność usługowa
T	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby
U	Organizacje i zespoły eksterytorialne

3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa

Według danych GUS w 2019 roku na terenie gminy Szczytniki znajdowało się 2 184 mieszkań (wzrost o 42 szt., tj. 1,96% w stosunku do roku 2015) o łącznej powierzchni 211 266 m² (wzrost o 5 715 m², tj. 2,78% w stosunku do roku 2015). Liczba izb w tym samym roku wyniosła 9 215 i wzrosła w stosunku do roku 2015 o 244 szt., tj. 2,72%. Zauważany jest zatem rozwój mieszkalnictwa w gminie na przestrzeni analizowanego okresu.

Tabela 6. Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Szczytniki w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019
Mieszkania	szt.	2 142	2 155	2 164	2 173	2 184
Izby	szt.	8 971	9 044	9 096	9 147	9 215
Powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	205 551	207 270	208 364	209 506	211 266

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>
Zadaniem własnym Gminy jest tworzenie warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych swoim obywatelom. Zakres odpowiedzialności obejmuje przede wszystkim zapewnienie lokali socjalnych mieszkańcom o niskich dochodach. Lokale socjalne służą zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych osobom o niskich dochodach, nieposiadającym tytułu prawnego do lokalu oraz osób eksmitowanych na podstawie wyroku sądowego. Na terenie gminy w zasobie Gminy Szczytniki w 2019 roku znajdowało się 27 mieszkań komunalnych, w tym 1 mieszkanie (lokal) socjalny.

3.1.5. Ochrona zdrowia

Ochrona zdrowia na terenie gminy odpowiada za sprawowanie opieki zdrowotnej nad mieszkańcami. Na obszarze analizowanej jednostki opiekę medyczną zapewnia: Ośrodek Zdrowia w Iwanowicach oraz Ośrodek Zdrowia w Stawie.

Na terenie gminy w analizowanych latach 2015-2019, można zaobserwować spadek udzielonych porad lekarskich ogółem o 4 855 porad, tj. 26,02%. W 2019 na obszarze gminy funkcjonowała 1 apteka oraz dwa punkty apteczne. Szczegółowe informacje przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 7. Opieka zdrowotna na terenie gminy Szczytniki

Wyszczególnienie	Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019
Podstawowa opieka zdrowotna - porady lekarskie	-	18 658	16 854	20 945	21 415	23 513
Apteki ogólnodostępne	ob.	1	1	1	1	1
Punkty apteczne	ob.	1	2	2	3	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

3.1.6. Edukacja

Na terenie gminy funkcjonują następujące placówki oświatowe, będące jednostkami organizacyjnymi Gminy:

- Zespół Szkół w Iwanowicach (Szkoła Podstawowa im. Ks. Augustyna Kordeckiego w Iwanowicach, Przedszkole w Iwanowicach, Szkoła Filialna w Sobiesękach Drugich),
- Zespół Szkół w Szczytnikach (Szkoła Podstawowa w Szczytnikach, Szkoła Filialna w Pośredniku, Przedszkole „Tęcza” w Szczytnikach),
- Zespół Szkół w Stawie (Szkoła Podstawowa w Stawie, Przedszkole w Stawie),
- Zespół Szkół w Marchwaczu (Szkoła Podstawowa im. Stanisława Aleksandrzaka w Marchwaczu, Przedszkole w Marchwaczu),
- Zespół Szkół w Radliczycach (Szkoła Podstawowa w Radliczycach, Przedszkole w Radliczycach, Szkoła Filialna w Mroczkach Wielkich).

Każda z wyżej wymienionych placówek oświatowych zapewnia dostęp do wykwalifikowanej kadry opiekuńczo-wychowawczej oraz bogatą ofertę dydaktyczną. Dyrektorzy jednostek oświatowych systematycznie zakupują pomoce dydaktyczne oraz sprzęt sportowy niezbędny do prowadzenia zajęć edukacyjnych.

Poniższa tabela przedstawia dane na temat liczby uczniów uczęszczających do poszczególnych kategorii placówek oświatowych, funkcjonujących na terenie gminy Szczytniki w latach 2015-2019. Na przestrzeni analizowanych lat liczba uczniów szkół podstawowych na terenie gminy wzrosła o 76 uczniów, tj. 13,74%, a liczba uczniów uczęszczających do gimnazjum spadała, na co wpływ miało wygaśnięcie szkół gimnazjalnych.

Tabela 8. Liczba uczniów na terenie gminy Szczytniki

Wyszczególnienie	Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019
Szkoła podstawowa	Osoba	553	473	561	625	629
Gimnazjum		278	279	188	90	- ¹

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>
 Należy zaznaczyć, że powyższe zjawiska, tj. wzrost liczby uczniów szkół podstawowych oraz gwałtowny spadek liczby gimnazjalistów mają miejsce ze względu na uchwalenie ustawy dotyczącej wstrzymania procesu rekrutacji do gimnazjów. Zgodnie z Ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2020 r., poz. 910 z późn. zm.) proces rekrutacji do gimnazjów został wstrzymany. Od 1 września 2017 r. rozpoczęło się „wygaszanie” szkół gimnazjalnych. W roku szkolnym 2017/2018 uczniowie, z rocznika 2016/2017, którzy

¹ Wygaśnięcie szkół gimnazjalnych

ukończyli VI klasę szkoły podstawowej trafili do klasy VII. Ostatni rocznik objęty nauką w gimnazjach zakończył edukację gimnazjalną w roku szkolnym 2018/2019, w związku z czym 1 września 2019 roku gimnazja zostały zlikwidowane.

Stosunek osób uczących się w szkołach podstawowych i gimnazjalnych do całej populacji osób będących w wieku przypisanym danemu poziomowi kształcenia (wskaźnik skolaryzacji) w okresie 2015-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego na terenie gminy Szczytniki w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	Jedn. Miary	2015	2016	2017	2018	2019
Szkoły podstawowe	%	94,69	97,53	97,91	95,71	95,44
Gimnazja	%	93,60	96,21	93,07	95,74	- ²

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bd.l.stat.gov.pl/>

Na przestrzeni lat 2015-2019 dla szkół współczynnik skolaryzacji brutto na terenie gminy kształtował się na poziomie poniżej 100%. Skolaryzacja poniżej 100% spowodowana jest tym, że część uczniów uczy się w placówkach oświatowych poza terenem gminy.

W poniższej tabeli przedstawiono średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego szkół gimnazjalnych z terenu gminy oraz średnie Wyniki dla powiatu kaliskiego i województwa wielkopolskiego.

Tabela 10. Średnie wyniki procentowe egzaminu gimnazjalnego [%] dla gminy Szczytniki, powiatu kaliskiego oraz województwa wielkopolskiego

Wyszczególnienie		2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
		Gmina Szczytniki			Powiat Kaliski			Województwo Wielkopolskie		
Część Humanistyczna	Historia, wos	59,28	56,32	57,26	59,07	58,19	57,26	57,91	58,05	58,03
	J. polski	65,80	66,36	59,65	67,27	67,04	61,79	66,69	65,87	61,23
Część Matematyczno-Przyrodnicza	Część matematyczna	48,63	49,29	44,07	46,56	50,61	42,72	45,59	50,48	41,33
	Część przyrodnicza	50,24	53,11	50,07	52,10	52,15	48,49	51,64	55,06	49,00
J. angielski	Poziom podstawowy	56,38	62,11	55,74	59,90	62,92	60,68	65,31	66,47	66,36
	Poziom rozszerzony	36,72	41,39	36,50	39,85	43,04	42,30	47,60	50,43	51,06

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu

² Wygaśnięcie szkół gimnazjalnych

Analizując wyniki egzaminów gimnazjalnych w latach 2017-2019 można zauważyć, że:

- dla przedmiotów: historii i wos, średni wynik gminy był wyższy w roku 2017 od wyników średnich w powiecie i w województwie, natomiast w roku 2018-2019 był niższy niż średnie wyniki w powiecie i województwie,
- dla przedmiotu: język polski, średni wynik gminy w roku 2017 oraz 2019 był niższy od średniej powiatu i województwa, natomiast w roku 2018 był niższy od średniej w powiecie, ale wyższy niż średnia województwa,
- w części matematycznej, średni wynik gminy w roku 2017 i 2019 był wyższy od średniej powiatu i województwa, natomiast w roku 2018 był niższy od średniej powiatu i województwa,
- w części przyrodniczej, w 2017 roku średni wynik gminy był niższy od średniej powiatu i województwa, w roku 2018 średni wynik gminy był wyższy niż średnia dla powiatu oraz niższy niż średnia dla województwa, z kolei w 2019 rok był wyższy niż średnia dla powiatu i województwa,
- w zakresie języka angielskiego zarówno przy poziomie podstawowych jak i rozszerzonym średni wynik gminy w latach 2017 – 2019 był niższy niż wynik w powiecie i województwie.

W kolejnej tabeli przedstawiono średnie wyniki procentowe z egzaminu ósmoklasisty przeprowadzonego w latach 2019 i 2020.

Tabela 11. Średnie wyniki procentowe egzaminu ósmoklasisty [%] szkół na terenie gminy Szczytniki, powiatu kaliskiego i województwa wielkopolskiego w roku 2019 i 2020

Rok	Wyszczególnienie	Język polski	Matematyka	Język angielski
2019	Szkoła Podstawowa im. Ks. Augustyna Kordeckiego w Iwanowicach	63,08	53,77	38,69
	Szkoła Podstawowa im. Stanisława Aleksandrzaka w Marchwaczu	68,60	38,50	53,80
	Szkoła Podstawowa w Radliczycach	65,76	40,29	50,24
	Szkoła Podstawa w Szczytnikach	48,35	40,43	34,70
	Szkoła Podstawowa w Stawie	70,73	36,00	44,91
	Gmina Szczytniki	61,00	41,82	43,07
	Powiat Kaliski	52,93	42,98	50,37
	Województwo Wielkopolskie	61,04	43,07	56,68
2020	Szkoła Podstawowa im. Ks. Augustyna Kordeckiego w Iwanowicach	56,70	36,15	35,40
	Szkoła Podstawowa im. Stanisława Aleksandrzaka w Marchwaczu	46,50	24,25	35,50
	Szkoła Podstawowa w Radliczycach	50,67	38,22	43,00
	Szkoła Podstawa w Szczytnikach	54,17	42,22	38,61
	Szkoła Podstawowa w Stawie	66,43	42,93	47,50
	Gmina Szczytniki	55,92	38,28	39,62
	Powiat Kaliski	59,36	45,75	46,44
	Województwo wielkopolskie	56,90	44,06	51,52

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu

Analizując dane zwarte w powyższej tabeli:

- Szkoła Podstawowa im. Ks. Augustyna Kordeckiego w Iwanowicach w roku 2019 uzyskała wyższy wyniki niż średnia dla powiatu i województwa z języka polskiego oraz matematyki, natomiast niższy z języka angielskiego. Z kolei w roku 2020 ze wszystkich przedmiotów uzyskała wyniki poniżej średniej dla powiatu i województwa;
- Szkoła Podstawowa im. Stanisława Aleksandrzaka w Marchwaczu w roku 2019 uzyskała wynik wyższy niż średnia dla powiatu z języka polskiego oraz języka angielskiego, a niższy z matematyki. Z kolei w roku 2020 ze wszystkich przedmiotów uzyskała wyniki poniżej średniej dla powiatu i województwa;
- Szkoła Podstawowa w Radliczycach w roku 2019 uzyskała wynik wyższy niż średnia dla powiatu i województwa z języka polskiego, natomiast niższy z matematyki i języka angielskiego. Z kolei w roku 2020 ze wszystkich przedmiotów uzyskała wyniki poniżej średniej dla powiatu i województwa;
- Szkoła Podstawa w Szczytnikach w roku 2019 i w roku 2020 ze wszystkich przedmiotów uzyskała wyniki niższe niż średnia dla powiatu i województwa;

- Szkoła Podstawowa w Stawie w roku 2019 oraz w roku 2020 uzyskała wynik wyższy niż średnia dla powiatu i województwa z języka polskiego, natomiast niższy z matematyki i języka angielskiego.

Uczniowie znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej i rodzinnej mogą ubiegać się o stypendia szkolne przyznawane przez Wójta Gminy Szczytniki. Stypendium może otrzymać uczeń zamieszkały na terenie gminy Szczytniki, znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie. Na szczególne uwzględnienie zasługują rodziny dotknięte problemem bezrobocia, niepełnosprawności, ciężkiej lub długotrwałej choroby, wielodzietności, braku umiejętności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, alkoholizmu lub narkomanii, a także gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe. Stypendium przyznawane jest w formie całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, a także pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym, w tym w szczególności zakupu podręczników.

3.1.7. Kultura i sport

Korzystanie z dóbr i usług prowadzonych przez instytucje zajmujące się kulturą i sportem ma wpływ na jakość życia mieszkańców i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Placówki kultury i sportu znajdujące się na terenie gminy mają za zadanie prowadzić działalność upowszechniającą kulturę, sport i rekreację. Odbywa się to poprzez rozbudzenie zainteresowań kulturalnych mieszkańców, organizowanie imprez, zajęć kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, kształtowanie nawyków aktywnego uczestnictwa w powyższych działaniach oraz udostępnianie bazy na działalność sportowo-rekreacyjną.

Na terenie gminy Szczytniki zadania z zakresu kultury realizuje **Gminny Ośrodek Kultury w Szczytnikach**. Podstawowym celem działalności GOK-u jest umożliwienie jak najszerszej grupie społeczeństwa gminy udziału we współtworzeniu życia kulturalnego na terenie gminy oraz ożywiania lokalnych i regionalnych tradycji kulturowych.

Podstawowe zadania realizowane przez GOK obejmują:

- rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych i oświatowych społeczeństwa gminy;
- edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę;
- wszechstronna pomoc i koordynacja lokalnych inicjatyw kulturalnych, rozwoju folkloru i rękodzieła artystycznego;
- tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowania wiedzą i sztuką;
- organizowanie zespołowego uczestnictwa w imprezach kulturalnych;
- prowadzenie informacji kulturalnej na terenie gminy;

- opieka nad sekcjami zainteresowań dla mieszkańców;
- upowszechnianie i popularyzacja historii i tradycji lokalnej społeczności;
- gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie, ochrona i udostępnianie dóbr kulturalnych.

Ośrodek Kultury swoje zadania realizuje poprzez:

- prowadzenie zespołów artystycznych, kół zainteresowań, kursów obejmujących między innymi takie dziedziny jak: muzyka, plastyka, teatr, film, taniec, informatyka, folklor;
- organizację różnorodnych imprez kulturalnych, cyklicznych i okolicznościowych o charakterze rozrywkowo - estradowym, sportowym, rekreacyjnym, oświatowym i publicystyczno – naukowym;
- organizowanie różnorodnych form edukacji kulturalnej, oświatowej i ekologicznej;
- świadczenie usług kulturalnych, realizację imprez zleconych;
- prowadzenia działalności gospodarczej, z której dochód przeznaczony będzie tylko na realizowanie celów statutowych Ośrodka Kultury;
- współpracę z innymi instytucjami kultury, placówkami oświatowymi i innymi.

Poniższa tabela przedstawia informację na temat działalności Ośrodka Kultury w latach 2015 – 2019 na terenie gminy Szczytniki. W analizowanych latach wzrosła znacznie liczba organizowanych imprez, a co za tym idzie łączna liczba uczestników imprez. Wzrosła również liczba grup artystycznych oraz kół/klubów/sekcji oraz liczba ich członków. W 2019 roku na terenie gminy funkcjonowało 7 grup artystycznych i 10 kół/klubów/sekcji.

Tabela 12. Działalność Ośrodka Kultury na terenie gminy Szczytniki

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019
Imprezy	szt.	2	3	18	20	22
Uczestnicy imprez	osoby	2 300	2 050	4 880	8 695	10 234
Grupy artystyczne	szt.	2	0	12	8	7
Członkowie grup artystycznych	osoby	30	0	138	84	65
koła/kluby/sekcje	szt.	0	6	6	12	10
Członkowie kół/klubów/sekcji	osoby	0	102	84	162	145

Źródło: Dane GUS

Kolejną instytucją realizującą zadania w zakresie kultury jest **Biblioteka Publiczna w Szczytnikach** oraz jej filie w Iwanowicach, Stawie. W bibliotece i jej filiach gromadzony jest księgozbiór, zapewniana jest obsługa biblioteczna mieszkańców gminy oraz rozwijana jest potrzeba czytelnictwa. Prowadzone są również działania informacyjne i edukacyjne społeczeństwa w upowszechnianiu wiedzy i rozwoju kultury.

W poniższej tabeli przedstawiono informacje w zakresie działalności biblioteki w latach 2015 – 2019. W analizowanych latach księgozbiór biblioteki uległ zwiększeniu o 3 091 woluminów. Wzrosła również liczba czytelników o 114 osób i liczba wypożyczeń o 2 340 woluminów.

Tabela 13. Działalność biblioteczna na terenie gminy Szczytniki

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019
Biblioteki i filie	Obiekt	3	3	3	3	3
Księgozbiór	Wolumin	22 722	23 233	23 845	24 766	25 813
Czytelnicy w ciągu roku	Osoba	608	638	677	680	722
Wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	Wolumin	8 305	8 840	8 487	9 324	10 645

Źródło: Dane GUS

Oprócz biblioteki, ważną funkcję kulturalną na terenie gminy pełnią placówki oświatowe oraz świetlice opiekuńczo – wychowawcze i remizy OSP, które są miejscem spotkań mieszkańców. Zmodernizowane obiekty wpływają na integrację lokalnej społeczności oraz promocję wspólnego spędzania czasu wolnego. Ponadto niniejsze obiekty dają możliwość tworzenia kół i grup zainteresowań zrzeszających różne grupy wiekowe ludności lokalnej.

Do jednostek OSP działających na terenie gminy należą: Ochotnicza Straż Pożarna w Szczytnikach, Ochotnicza Straż Pożarna w Iwanowicach, Ochotnicza Straż Pożarna w Główczyźnie, Ochotnicza Straż Pożarna w Joance, Ochotnicza Straż Pożarna w Kuczewoli, Ochotnicza Straż Pożarna w Krowicy Zawodniej, Ochotnicza Straż Pożarna w Radliczycach, Ochotnicza Straż Pożarna w Marcjanowie, Ochotnicza Straż Pożarna w Mroczkach Wielkich, Ochotnicza Straż Pożarna Sobiesękach Drugich, Ochotnicza Straż Pożarna w Sobiesękach Trzecich, Ochotnicza Straż Pożarna w Stawie.

Na terenie gminy 2019 roku znajdowało się 7 boisk sportowych oraz siłownie zewnętrzne przy Zespole Szkół w Szczytnikach, Iwanowicach, Stawie, Radliczycach. Ponadto funkcjonuje również klub sportowy: „SZCZYT” Szczytniki prowadzący zajęcia piłkarskie.

3.1.8. Podmioty wsparcia społecznego

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie z organizacjami społecznymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi, fundacjami, stowarzyszeniami, pracodawcami oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom, które znajdują się w ciężkich sytuacjach życiowych, a w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy w rodzinie,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomoc społeczna powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Świadczenie pomocy społecznej powinno służyć również umacnianiu rodziny. Potrzeby osoby i rodziny

korzystającej z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i możliwościom pomocy społecznej.

Ustawowe zadania pomocy społecznej na terenie gminy, wypełnia **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczytnikach** (dalej GOPS).

Według informacji GOPS w Szczytniki na dzień 31.12.2020 r. zatrudnionych było 8 osób na stanowiskach:

- Kierownik,
- Specjalista pracy socjalnej,
- 2 Pracowników socjalnych,
- Asystent Rodziny,
- Referent ds. świadczeń wykonawczych,
- Inspektor ds. świadczeń rodzinnych,
- Inspektor ds. funduszu alimentacyjnego i dodatków mieszkaniowych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczytnikach jest jednostką organizacyjną i budżetową Gminy, realizującą zadania administracji rządowej i samorządowej z zakresu pomocy społecznej. Bieżące funkcjonowanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej zapewniają środki finansowe z budżetu gminy oraz środki z budżetu państwa.

Do obowiązków Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczytnikach należy realizacja zadań własnych i zadań zleconych w zakresie ustalonym ustawami (wskazanymi w rozdziale 1 niniejszej Strategii), w tym przede wszystkim ustawą o pomocy społecznej, zgodnie z którą ośrodki pomocy społecznej realizują następujące zadania:

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, ośrodki pomocy społecznej realizują następujące zadania:

1. Zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym:

- a) sporządzanie, zgodnie z art. 16a, oceny w zakresie pomocy społecznej,
- b) udzielania schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- c) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- d) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,
- e) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- f) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu

- i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- g) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowego,
  - h) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
  - i) praca socjalna,
  - j) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
  - k) prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych,
  - l) dożywianie dzieci,
  - m) sprawianie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
  - n) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
  - o) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
  - p) sporządzanie sprawozdawczości i przekazywanie jej województwu, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
  - q) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników,
  - r) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
  - s) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
  - t) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

2. Zadania własne gminy:

- a) przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
- b) przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
- c) prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
- d) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,

- e) współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

3. Zadania zlecone z zakresu administracji rządowej:

- a) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- b) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,
- c) prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- d) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
- e) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych także udzielanie schronienia posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a,
- f) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia oraz zapewnianie posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- g) wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Zgodnie z art. 36 ustawy o pomocy społecznej, świadczeniami z pomocy społecznej są:

1) świadczenia pieniężne:

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
- wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd;

2) świadczenia niepieniężne:

- praca socjalna,
- bilet kredytowany,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- składki na ubezpieczenia społeczne,
- pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
- sprawienie pogrzebu,
- poradnictwo specjalistyczne,
- interwencja kryzysowa,
- schronienie,
- posiłek,
- niezbędne ubranie,
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
- mieszkanie chronione,
- pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie – w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

W ustawie o pomocy społecznej określone są zadania ośrodka pomocy społecznej. W szczególności należy do nich zaliczyć pracę socjalną. Zgodnie z art. 45 jest ona świadczona na rzecz poprawy funkcjonowania rodzin i osób w ich środowisku społecznym, jak również na rzecz zapobiegania pogorszeniu się ich sytuacji.

Praca socjalna prowadzona jest:

- z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej;
- ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

Celem pracy socjalnej jest umożliwienie, wspieranie lub wywołanie zmiany sposobu funkcjonowania osoby i rodziny oraz jej otoczenia, a także wzmocnianie potencjału osób i rodzin do przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych.

Jest to ważny element pracy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej prowadzony przez pracowników socjalnych. Do etapów metodycznego postępowania pracy socjalnej należą:

1. Diagnoza i ocena;
2. Wyznaczenie celów działania;
3. Opracowanie planu działania i budowa indywidualnego pakietu usług;
4. Realizacja planu działania;
5. Systematyczne ewaluacja działań;
6. Ewaluacja końcowa.

Źródło: K. Kadela, J. Kowalczyk, Standardy pracy socjalnej Rekomendacje organizacyjne i praktyczne
Pracownik socjalny w pierwszej kolejności przeprowadza analizę sytuacji danej rodziny w oparciu o zasoby oraz jej ograniczenia. Musi dokładnie poznać sytuacje bytowe osób i rodzin, które zgłaszają się o pomoc. Analizę sytuacji rodziny przeprowadza się za pomocą takich narzędzi jak kwestionariusz wywiadu środowiskowego lub innej specjalistycznej dokumentacji, służącej precyzyjnemu opracowaniu diagnozy rodziny. W kwestionariuszu tym znajdują się m.in. takie informacje jak:

- dane osoby z którą przeprowadza się wywiad, dane o rodzinie,
- informacje o członkach rodziny,
- analiza budżetu domowego rodziny,
- sytuacja mieszkaniowa osoby/rodziny,
- sytuacja osób wspólnie zamieszkujących,
- sytuacja zawodowa osoby/rodziny,
- sytuacja zdrowotna rodziny,
- sytuacja osób niepełnosprawnych,
- sytuacja osób uzależnionych od alkoholu lub narkotyków,
- potrzeby osób lub rodzin zgłoszone podczas przeprowadzenia wywiadu,
- ocena sytuacji osoby/rodziny i wnioski pracownika socjalnego,
- plan pomocy lub działań na rzecz osoby lub rodziny.

Źródło: J. Krzyszkowski (pod. red.), POLITYKA, POMOC, PRACA, Podręcznik dla pracowników socjalnych, Wybrane aspekty pracy socjalnej

Pracownicy socjalni analizują i oceniają zjawiska, które powodują zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej oraz zajmują się kwalifikowaniem do uzyskania tych świadczeń oraz plan pomocy (projektowanie działań). Ich zakres obowiązków obejmuje także pomoc w uzyskaniu poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów oraz pobudzaniu społecznej aktywności i inspirowaniu działań samopomocowych w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin, grup i środowisk społecznych.

Wobec powyższego, świadczenie pracy socjalnej może odbywać się m.in. poprzez monitorowanie sytuacji interesantów, poradnictwo specjalistyczne, edukację, pomoc w przygotowaniu do pełnienia określonej roli społecznej. Praca socjalna opiera się również na podejmowaniu różnego rodzaju interwencji np. odebranie dziecka wobec bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia lub wobec osób starszych pozostawionych bez należytej opieki albo doświadczających przemocy domowej oraz występowanie na rzecz osoby/rodziny do innych instytucji, celem objęcia pomocą według ich kompetencji.

W przypadku umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej, pracownik socjalny ma za zadanie monitorowanie ich sytuacji życiowej, edukowaniu w zakresie nabywania właściwych kompetencji wychowawczych, a także ocenianiu oraz opiniowaniu dla organizatorów pieczy zastępczej ich gotowości i motywacji do ponownego przejęcia opieki nad dzieckiem.

Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód. Może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny lub projekt socjalny. Wykorzystuje się w niej właściwe dla tej działalności metody i techniki, stosowane z poszanowaniem godności osoby i jej prawa do samostanowienia.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje osobom samotnie gospodarującym, których dochód nie przekracza kwoty 701 zł zwanej „kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej” oraz osobom w rodzinie, których dochód na osobę nie przekracza kwoty 528 zł, zwanej „kryterium dochodowym na osobę w rodzinie”.

Z kolei zgodnie z art. 32 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z systemami wsparcia rodzin zasiłek rodzinny przysługuje osobom, których:

- miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674 zł,
- w przypadku, gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeśli przeciętny miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 764 zł.

Ustawa o świadczeniach rodzinnych określiła osoby, którym przysługuje prawo do pobierania zasiłku rodzinnego. Są nimi:

- rodzice dziecka,
- jedno z rodziców dziecka,
- opiekun prawny dziecka,
- opiekun faktyczny dziecka,

— osoba ucząca się.

Zgodnie z ustawą o świadczeniach rodzinnych, świadczeniami rodzinnymi są:

1. Zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
2. Świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne,
3. Zapomoga wypłacana przez gminy, na podstawie art. 22a i art. 22b,
4. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
5. Świadczenie rodzicielskie.

Tabela 14. Pomoc społeczna na terenie gminy Szczytniki - zadania własne Gminy w latach 2015-2020

Forma pomocy		Liczba osób w rodzinach [os.]						Kwota świadczeń [zł]					
		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Zasiłki stale		65	66	65	69	59	46	232 620,00	279 776,00	297 510,00	296 284,00	3030 064,00	258 646,00
w tym przyznane dla osoby:	samotnie gospodarującej	34	36	43	44	42	36	192 070,00	226 146,00	260 242,00	269 685,00	279 745,00	238 859,00
	pozostającej w rodzinie	31	30	22	25	17	10	40 550,00	53 630,00	79 626,00	26 599,00	23 319,00	19 787,00
Zasiłki okresowe		143	119	125	91	58	56	95 099,00	101 034,00	71 611,00	70 629,00	78 848,00	77 784,00
w tym przyznane z powodu:	Bezrobocia	117	89	80	52	40	40	82 335,00	89 450,00	2 264,00	52 424,00	65 309,00	67 590,00
	długotrwałej choroby	1	8	6	4	1	1	1 493,00	5 629,00	3 842,00	3 780,00	351,00	904,00
	Niepełnosprawności	20	19	26	18	7	7	10 456,00	5 555,00	0,00	6 680,00	8 332,00	7 459,00
	możliwości utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego	0	0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	innego niż wymienione w powyższych wierszach	5	3	13	17	10	8	815,00	400,00	1 909,00	7 745,00	4 856,00	1 831,00
Zasiłki celowe ogółem		178	191	182	179	171	153	215 265,00	212 113,00	181 329,00	190 733,00	182 800,00	180 474,00
Posiłek		559	491	503	492	330	377	110 516,00	103 015,00	112 886,00	115 914,00	111 066,00	117 677,00
w tym:	dla dzieci	555	487	503	492	330	377	109 277,00	102 392,00	112 886,00	115 914,00	111 066,00	117 677,00
Schronienie		1	1	1	2	2	2	4 225,00	8 995,00	8 075,00	14 472,00	12 980,00	19 998,00
Odpłatność Gminy za pobyt w domu pomocy społecznej		3	4	7	10	10	10	48 193,00	102 849,00	152 312,00	166 605,00	303 806,00	254 979,00

Źródło: Dane GOPS w Szczytnikach

Powyższa tabela przedstawia część z formy pomocy oferowanej mieszkańcom gminy Szczytniki przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczytnikach. Na przestrzeni lat 2015-2020 liczba osób pobierających świadczenia i ich kwota ulegały wahaniom. Wskaźniki w poszczególnych obszarach form pomocy kształtowały się następująco:

- liczba osób w rodzinach pobierających świadczenia zasiłku stałego spadła o 29,23%, a wypłacona kwota ogółem wzrosła o 25 026,00 zł, tj. 11,19%,
- liczba osób w rodzinach pobierających świadczenia zasiłku okresowego zmniejszyła się o 60,84%, a wypłacona kwota ogółem spadła o 17 315,00 zł, tj. 18,21%,
- liczba osób w rodzinach pobierających świadczenia zasiłku celowego w latach 2015-2019 zmniejszyła się o 3,93%, a wypłacona kwota ogółem o 32 465,00 zł, tj. 15,08%,
- największa liczba osób w rodzinach pobierających świadczenia pobierała je na posiłki, natomiast pod względem wysokości środków pieniężnych najwięcej wydano na zasiłki stałe.

W tabeli poniżej przedstawiono dane dotyczące rodzaju i skali pomocy społecznej na terenie gminy, udzielonej przez GOPS.

Tabela 15. Liczba beneficjentów pomocy społecznej oferowanej przez GOPS w Szczytnikach na przestrzeni lat 2015-2020

Powód trudnej sytuacji życiowej		Liczba rodzin						Liczba osób w rodzinach					
		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ubóstwo		84	64	200	144	278	45	369	281	710	319	758	50
Sieroctwo		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bezdomność		1	1	0	2	1	3	1	1	0	2	1	3
Potrzeba ochrony macierzyństwa		7	18	11	8	6	5	28	97	39	32	20	18
w tym:	Wielodzietność	0	15	1	1	0	0	0	86	5	6	0	0
Bezrobocie		82	71	53	34	38	27	214	216	103	85	86	62
Niepełnosprawność		84	81	79	83	90	70	193	186	165	151	167	118
Długotrwała lub ciężka choroba		22	35	55	40	61	59	54	89	145	118	144	134
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych		86	70	70	66	69	64	395	321	314	295	305	287
w tym:	Rodziny niepełne	37	28	37	26	32	24	132	93	209	77	97	64
	Rodziny wielodzietne	39	42	33	40	37	40	226	228	105	218	208	223
Przemoc w rodzinie		0	0	0	8	0	0	0	0	0	33	0	0
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Alkoholizm		6	8	21	14	6	18	24	21	46	41	19	24
Narkomania		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego		1	2	2	3	1	1	1	3	5	8	1	3
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy bądź ochronę uzupełniającą		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zdarzenie losowe		4	2	10	4	4	2	13	2	29	14	13	2
Sytuacja kryzysowa		0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	2	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna		0	0	42	0	0	0	0	0	133	0	0	0

Źródło: Dane GOPS w Szczytnikach

Biorąc pod uwagę liczbę rodzin, główną przyczyną trudnej sytuacji beneficjentów pomocy społecznej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczytnikach w roku 2020 była: niepełnosprawność. Następne w kolejności były: bezradność sprawach opiekuńczo – wychowawczych, długotrwała i ciężka choroba, ubóstwo, bezrobocie, alkoholizm, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezdomność, zdarzenie losowe oraz przystosowaniu po wyjściu z zakładu karnego.

3.2. Problemy społeczne występujące na terenie gminy Szczytniki

Problem społeczny jest to zjawisko, które dla większej lub znaczącej części pewnej zbiorowości stanowi fakt uciążliwy oraz wymagający przeciwdziałania. Problemy społeczne mogą stanowić przeszkodę do efektywnego funkcjonowania państwa, bądź nawet uniemożliwiają realizację celów społecznych.

Do najpowszechniejszych problemów społecznych można zaliczyć:

- ubóstwo,
- sieroctwo,
- bezdomność,
- bezrobocie,
- niepełnosprawność,
- długotrwałe i ciężkie choroby,
- alkoholizm i narkomania,
- przemoc w rodzinie.

W celu zniwelowania lub zmniejszenia problemów społecznych państwo oferuje pomoc społeczną. Według ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.) *pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.*

Realizacją zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Szczytniki zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczytnikach.

3.2.1. Bezrobocie

Bezrobocie, obok ubóstwa i niepełnosprawności, to jeden z największych problemów gospodarczych i społecznych naszej cywilizacji. W wyniku tego zjawiska diametralnie pogarsza się stan życia osób nim dotkniętych, co wiąże się z izolacją społeczną. Niepokojącym zjawiskiem jest dziedziczenie bezrobocia. Związek przyczynowo – skutkowy wyjaśnia, że w większości bezrobotni rodzice nie są w stanie zapewnić swoim dzieciom odpowiedniego wykształcenia. Ponadto sami będąc w sytuacji niekorzystnej egzystencjonalnie, często nieświadomie przekazują złe wzorce i cechy charakteru, które powinni wyeliminować. Do wzorców tych należą m.in.: bezradność, pesymizm i brak wpływu na życiową sytuację. W ten sposób upowszechnia się bierność, która prowadzi do trwałego braku zatrudnienia. Najczęściej osoby te mają niski poziom wykształcenia, więc konieczne w tym przypadku są spotkania i zajęcia z psychologiem.

W tabeli poniżej zostały przedstawione szczegółowe dane dotyczące bezrobocia na terenie gminy Szczytniki.

Tabela 16. Bezrobocie na terenie gminy Szczytniki w latach 2015 - 2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba osób bezrobotnych [osoba]					
Ogółem	178	122	78	70	67
Kobiety	92	71	50	38	37
Mężczyźni	86	51	27	32	30
Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku	20	6	11	13	13
Liczba bezrobotnych absolwentów	45	30	14	13	12
Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych	15	9	1	1	0
Liczba osób bezrobotnych wg wieku [osoba]					
do 24 roku życia	52	23	17	16	11
od 25 do 54 roku życia	99	78	51	45	45
Powyżej 55 roku życia	27	21	10	9	11
Liczba osób bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy [osoba]					
Bezrobotni do 1 miesiąca	24	20	7	9	14
Bezrobotni od 1 do 12 miesięcy	84	55	39	7	31
Bezrobotni od 12 do 24 miesięcy	40	18	10	9	6
Bezrobotni powyżej 24 miesięcy	30	29	22	15	16
Liczba osób bezrobotnych wg wykształcenia [osoba]					
Wykształcenie gimnazjalne	62	38	22	17	15
Wykształcenie zasadnicze zawodowe	55	39	19	22	16
Wykształcenie średnie	7	6	5	4	8
Wykształcenie wyższe	41	25	19	17	10

Źródło: Dane z GOPS w Szczytnikach

Analizując strukturę bezrobocia na terenie gminy należy zauważyć, że w latach 2015 - 2019:

- liczba bezrobotnych spadła o 111 osób, tj. o 62,36%,
- w całym analizowanym okresie liczba bezrobotnych kobiet przewyższała liczbę bezrobotnych mężczyzn, w roku 2019 stanowiły one 55,22% bezrobotnych ogółem,
- liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku zmniejszyła się o 7 osób, tj. 35,00%,
- liczba bezrobotnych absolwentów spadła o 33 osoby, tj. 73,33%,
- liczba bezrobotnych niepełnosprawnych spadła w roku 2019 do zera.
- w przypadku czasu pozostawania bez pracy, w 2019 r. najliczniejszą grupę stanowiły osoby pozostające bez pracy od 1 do 12 miesięcy – 46,27% wszystkich bezrobotnych, a najmniej liczną osoby pozostające bez pracy od 12 do 24 miesięcy 8,95% wszystkich bezrobotnych,
- pod względem wykształcenia wśród osób bezrobotnych w 2019 r. największy udział miała grupa osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym, a najmniejszy z wykształceniem średnim.

Na terenie gminy Szczytniki na przestrzeni lat 2015-2020 liczba rodzin objętych pomocą z powodu bezrobocia zmniejszyła się o 67,07%, a liczba osób spadła o 71,03%. Osoby bezrobotne mogą liczyć na pomoc materialną ze strony GOPS.

Tabela 17. Liczba beneficjentów GOPS w Szczytnikach korzystających z pomocy z powodu bezrobocia

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin	82	71	53	34	38	27
Liczba osób w rodzinach	214	216	103	85	86	62

Źródło: Dane GOPS w Szczytnikach

Współpraca między Powiatowym Urzędem Pracy, a GOPS skierowana jest przede wszystkim do osób bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Współpraca przybiera rozmaite formy i koncentruje się na wielu obszarach, jednak najczęściej polega na wymianie informacji wspólnych klientów obu instytucji. Urzędnicy przekazują sobie wzajemnie informacje niezbędne dla dopasowania form wsparcia do potrzeb klientów. Wśród nich znajdują się zaświadczenia i dane dotyczące faktu zarejestrowania klienta w Powiatowym Urzędzie Pracy lub Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, dokumenty dostarczające informacji o wypłacanych świadczeniach lub historii wsparcia, a także wysokości dochodu istotnej dla możliwości zaproponowania niektórych form pomocy.

GOPS oferuje również pomoc osobom bezrobotnym w zakresie pracy socjalnej mającej na celu aktywizowanie osób długotrwale bezrobotnych. Ponadto oferowana jest również pomoc

w zakresie: poradnictwa , zapoznania z aktywnymi technikami poszukiwania pracy, realizowany jest bieżący monitoring ofert pracy.

3.2.2. Ubóstwo

Ubóstwo definiuje się jako niedostateczną ilość środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb jednostki. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jest zobowiązany do pomocy ludziom, których miesięczny dochód nie przekracza kwoty określonej w ustawie o pomocy społecznej na podstawie kryterium dochodowego. Jednymi z najczęstszych powodów ubóstwa są bezrobocie i niechęć podejmowania jakiegokolwiek pracy.

Tabela 18. Liczba beneficjentów objętych pomocą GOPS w Szczytnikach z powodu ubóstwa

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin	84	64	200	144	278	45
Liczba osób w rodzinach	369	281	710	319	758	50

Źródło: Dane GOPS w Szczytnikach

Liczba rodzin objętych pomocą z powodu ubóstwa w latach 2015 - 2020 roku na terenie gminy Szczytniki zmniejszyła się o 46,43%, a liczba osób o wzrosła o 86,45%.

DODATKI MIESZKANIOWE I DODATEK ENERGETYCZNY

Dodatek mieszkaniowy przysługuje na podstawie tytułu prawnego, powierzchni lokalu oraz kryterium dochodowego. Dochód stanowią wszelkie przychody po odjęciu kosztów uzyskania przychodów oraz po odliczeniu składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i chorobowe. Dodatek mieszkaniowy przysługuje osobom, których średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego w okresie 3 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o przyznanie dodatku mieszkaniowego nie przekracza 175% kwoty najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym i 125% tej kwoty w gospodarstwie wieloosobowym.

Kryterium dochodowe ulega zmianie każdorazowo przy waloryzacji świadczeń emerytalnych i rentowych. Decyzje przyznające dodatek mieszkaniowy wydawane są na okres 6 miesięcy.

Ponadto mieszkańcy gminy otrzymać mogą zryczałtowany dodatek energetyczny. Jest on formą pomocy przeznaczoną dla osób otrzymujących dodatek mieszkaniowy mającą na celu częściową rekompensatę kosztów zakupu energii elektrycznej. Wysokość dodatku energetycznego wynosi dla gospodarstwa domowego prowadzonego przez osobę samotną 11,37 zł miesięcznie, dla gospodarstwa domowego składającego się z 2 do 4 osób - 15,80 zł miesięcznie, a dla gospodarstw domowych składających się z co najmniej 5 osób – 18,96 zł miesięcznie.

W poniższej tabeli przedstawiono informacje o wypłaconych dodatkach mieszkaniowych i energetycznych na terenie gminy Szczytniki w latach 2015-2019. W analizowanych latach liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych i energetycznych spadła, a co za tym idzie zmalała również kwota wypłaconych świadczeń.

Tabela 19. Dodatki mieszkaniowe i dodatek energetyczny na terenie gminy Szczytniki w latach 2015 – 2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Dodatki mieszkaniowe					
Liczba gospodarstw domowych	19	15	11	10	10
Kwota świadczeń	39 923,00	25 604,00	17 584,00	18 303,00	21 414,00
Dodatki energetyczne					
Liczba gospodarstw domowych	15	12	9	7	5
Kwota świadczeń	1 801,00	1 502,00	1 322,00	1 081,00	535,00

Źródło: Dane GOPS w Szczytnikach

POMOC W ZAKRESIE DOŻYWIANIA

- **Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”** - na terenie gminy Szczytniki od roku 2014 do końca roku 2018 realizowany był rządowy program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020. Celem tego programu było ograniczenie zjawiska niedożywiania dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji. Program ten realizowany był na terenie gminy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczytnikach. W ramach programu udzielano wsparcia dzieciom oraz uczniom do ukończenia nauki w szkole ponadgimnazjalnej, a także osobom dorosłym. Przyznawane wsparcia mogło być realizowane w formie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności oraz gorącego posiłku albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.
- **Program „Posiłek w szkole i w domu”** - od 2019 roku na terenie gminy działa wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu”. Celem programu jest zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza starszych, chorych lub niepełnosprawnych i samotnych, a także wzmocnienie opiekuńczej funkcji szkoły podstawowej poprzez tworzenie warunków umożliwiających spożywanie przez uczniów posiłku w trakcie pobytu w szkole. Program zaplanowano do realizacji na lata 2019-2023.
W 2019 roku w ramach Programu skorzystało 49 osób, a łączna kwota wydatkowanego świadczenia wyniosła 45 600,00 zł.

3.2.3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych

Niepełnosprawność to jeden z bardzo poważnych problemów współczesnego świata. Wiąże się on z obniżeniem sprawności funkcji fizycznych, umysłowych bądź psychicznych. Osoby dotknięte tymi schorzeniami są często wykluczane z życia społecznego. Muszą codziennie zmagać się z wieloma problemami, np. niedostosowaniem infrastruktury do ich potrzeb. Niejednokrotnie towarzyszy temu izolacja społeczna oraz trudności ze znalezieniem pracy.

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę osób niepełnosprawnych z terenu gminy Szczytniki. W 2020 roku większość niepełnosprawnych stanowili mężczyźni, tj. 51,90%.

Tabela 20. Liczba osób niepełnosprawnych z terenu gminy Szczytniki w latach 2015 – 2020

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób niepełnosprawnych, w tym:	209	211	218	229	212	210
- kobiety	69	81	75	78	76	73
- mężczyźni	99	97	114	118	104	109
- dzieci	41	33	29	33	32	28

Źródło: Dane GOPS w Szczytnikach

Na terenie gminy na przestrzeni lat 2015-2020 liczba rodzin objętych pomocą z powodu niepełnosprawności ulegała zmianom, ale w finalnie zmniejszyła się o 16,67%. Liczba osób w tych rodzinach spadła natomiast o 38,86%.

Tabela 21. Liczba beneficjentów objętych pomocą GOPS w Szczytnikach z powodu niepełnosprawności

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin	84	81	79	83	90	70
Liczba osób w rodzinach	193	186	165	151	167	118

Źródło: Dane GOPS w Szczytnikach

Niepełnosprawność kwalifikuje się na podstawie typu choroby i obszaru, jaki ona obejmuje. Orzekanie o niepełnosprawności oraz jej stopniowanie określa Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz.U. z 2018 r. poz. 2027 z późn. zm.). Rodzaje niepełnosprawności oznaczane są według kodów. Na podstawie tego dokumentu określa się następujące kody dla przyczyn niepełnosprawności:

- 01-U Upośledzenie umysłowe;
- 02-P Choroby psychiczne;
- 03-L Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu;
- 04-O Choroby narządu wzroku;

- 05-R Upośledzenie narządu ruchu;
- 06-E Epilepsja;
- 07-S Choroby układu oddechowego i krążenia;
- 08-T Choroby układu pokarmowego;
- 09-M Choroby układu moczowo-płciowego;
- 10-N Choroby neurologiczne;
- 11-I Inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego;
- 12-C Całościowe zaburzenia rozwojowe.

Istotnym problemem dla osób borykających się z niepełnosprawnością są restrykcyjne kryteria dochodowe, które decydują o tym, czy osoba niepełnosprawna otrzyma odpowiednią pomoc finansową i materialną, czy też nie. Należy bowiem pamiętać, że niepełnosprawność w rodzinie bardzo nadwyręża domowy budżet, a oferta publicznej opieki zdrowotnej oraz innych podmiotów w zakresie terapii i rehabilitacji jest niewystarczająca. W związku z tym, osoby niepełnosprawne i ich rodziny są zmuszone korzystać z kosztownych usług świadczonych przez prywatne podmioty. Pogorszenie sytuacji finansowej wynika również z rezygnacji z pracy w celu opieki nad niepełnosprawną osobą. Nierzadko mają również miejsce problemy z powrotem na rynek pracy opiekuna osoby niepełnosprawnej i trudności w znalezieniu opieki nad taką osobą na czas pracy zawodowej.

Warto także podkreślić, że niepełnosprawność w rodzinie nie tylko wpływa na sytuację finansową, ale także na inne sfery życia rodziny. Częstymi problemami, które pojawiają się są: wyczerpanie, wypalenie, depresja, kryzysy małżeńskie (odchodzenie partnerów).

Osoby niepełnosprawne egzystują inaczej i potrzebują pomocy zarówno ze strony społeczeństwa, jak i instytucji publicznych. Do głównych podmiotów, które świadczą wsparcie i opiekę osobom niepełnosprawnym z gminy Szczytniki należą m.in.: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczytnikach oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kaliszu. Osoby niepełnosprawne mogą liczyć na wsparcie materialne, prace socjalną, pomoc w dostępie do lekarzy, pomoc placówek rehabilitacyjnych i Środowiskowym Domu Pomocy.

ZASIŁEK RODZINNY ORAZ DODATKI DO ZASIŁKU RODZINNEGO

Zasiłek rodzinny przyznawany jest na częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Przyznawany jest na określony czas, tj. do ukończenia przez dziecko 18 roku życia lub nauki w szkole, ale nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, albo 24 roku życia, jeśli kontynuuje naukę w szkole i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu

niepełnosprawności. Zasiłek przyznawany jest jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674 zł. Natomiast w przypadku, gdy członkiem rodziny jest dziecko z orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 764 zł.

W zakresie osób niepełnosprawnych beneficjent mający prawo do zasiłku może ubiegać się **o dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego**. Dodatek ten przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka, a także osobie uczącej się na pokrycie zwiększonych wydatków związanych z rehabilitacją lub kształceniem dziecka w wieku: do ukończenia 16. roku życia (jeżeli legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności) lub powyżej 16. roku życia do ukończenia 24. roku życia (jeżeli legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności).

ŚWIADCZENIA OPIEKUŃCZE

Dla osób z niepełnosprawnością przyznawany jest:

- **zasiłek pielęgnacyjny** - przysługuje niepełnosprawnemu dziecku, osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, osobie, która ukończyła 75 lat, osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia. Przyznawany jest on, aby pokryć częściowo wydatki, które wynikają z konieczności zapewnienia osobie niepełnosprawnej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Nie jest on zależny od dochodu. Wysokość zasiłku pielęgnacyjnego od 1 listopada 2019 r. wynosi 215,84 zł. Zasiłek pielęgnacyjny nie przysługuje osobie przebywającej w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie, jeżeli instytucja zapewnia nieodpłatnie pełne utrzymanie, osobie uprawnionej do dodatku pielęgnacyjnego, który jest wypłacany przez ZUS i KRUS oraz jeżeli członkowi rodziny przysługuje za granicą świadczenia na pokrycie wydatków związanych z pielęgnacją tej osoby (chyba, że przepisy koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej).
- **specjalny zasiłek opiekuńczy** - zasiłek przysługuje osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom, jeżeli nie podejmują zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej - w celu

sprawowania stałej opieki nad osobą z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności. Ponadto muszą zostać spełnione następujące wskazania: konieczność stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

- **świadczenie pielęgnacyjne** - świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje matce albo ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka, osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną lub innym osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny (z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności - jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności).

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę świadczeń opiekuńczych przyznanych dla osób niepełnosprawnych w latach 2015 – 2019 na terenie gminy Szczytniki. W analizowanych latach spadła liczba świadczeń z tytułu zasiłku pielęgnacyjnego dla niepełnosprawnego dziecka o 14,20%, wzrosła liczba świadczeń z tytułu zasiłku pielęgnacyjnego dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności o 11,78% oraz zasiłku pielęgnacyjnego dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia o 1,89%.

Tabela 22. Liczba beneficjentów objętych pomocą GOPS w Szczytnikach z powodu niepełnosprawności

Wyszczególnienie		2015	2016	2017	2018	2019
Liczba świadczeń:	Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka	514	513	473	456	441
	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności	670	673	709	726	749
	Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia	792	782	778	802	807

Źródło: Dane GOPS w Szczytnikach

3.2.4. Problemy osób starszych

Starość to nieuchronny etap życia każdego człowieka, pomimo to pojęcie starości nie zostało jeszcze jednoznacznie zdefiniowane. Za podstawowe cechy starości uznaje się stopniowy wzrost zależności od otoczenia, demencja i szczególnie widoczne postępujące ograniczenie ruchowe. Główne problemy osób starszych to uczucie izolacji i braku przydatności w ukształtowanej hierarchii społecznej, a także samotność i w dużej mierze życie w ubóstwie.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) za początek starości uznaje 60 rok życia. Wyróżnia trzy zasadnicze etapy starości:

- 60 – 75 rok życia – wiek podeszły (tzw. wczesna starość);
- 75 – 90 rok życia – wiek starczy (tzw. późna starość);
- 90 rok życia i powyżej – wiek sędziwy (tzw. długowieczność).

Według danych GUS na terenie gminy w 2019 roku mieszkało 1 805 osób starszych, z czego kobiety stanowiły 55,73%.

Tabela 23. Osoby starsze na terenie gminy Szczytniki w 2019 roku

Grupa wiekowa	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
60-64 lata	519	264	255
65-69 lat	427	201	226
70-74 lata	342	150	192
75-79 lat	213	90	123
80-84 lata	159	60	99
Powyżej 85 lat	145	34	111
Razem	1 805	799	1 006

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>
 Gmina Szczytniki zapewnia wsparcie dla osób starszych wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności poprzez dopłaty do kosztów utrzymania mieszkańców gminy w DPS-ach. Ponadto osoby, które ukończyły 75 lat mogą pobierać zasiłek pielęgnacyjny (w roku 2019 GOPS w Szczytnikach wypłacił z tego tytułu 26 świadczeń).

3.2.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

Rodzina to podstawowa jednostka społeczna, na której opiera się istnienie całego społeczeństwa. Jest powołana do rozwoju jednostkowego i najlepiej kształtuje życie człowieka. To najlepsze naturalne środowisko, w którym dziecko jest otoczone opieką oraz ma możliwość rozwijania swoich umiejętności i zaspokajania podstawowych potrzeb.

Właściwemu funkcjonowaniu rodziny może zagrażać bardzo dużo czynników, wśród których istotną rolę odgrywają dysfunkcje społeczne. Główne źródła dezorganizacji rodzin stanowią: przemoc, alkoholizm, narkomania, długotrwałe bezrobocie czy ubóstwo. Takie zjawiska są przyczyną problemów z brakiem integracji i rozwoju przestrzeni sąsiedzkiej. Jeżeli w rodzinie pojawiają się powyższe dysfunkcje, odpowiednie instytucje i służby zobligowane są do podjęcia na jej rzecz odpowiednich działań. Należy wspierać rodzinę, by przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie.

Zastosowane rozwiązania powinny polegać na kooperacji różnych podmiotów wsparcia społecznego, głównie po to, aby udzielona pomoc dawała jak największe prawdopodobieństwo dobrego rozwiązania problemów rodzin dysfunkcyjnych. Oprócz wsparcia finansowego powinno uwzględnić się również pomoc psychologów, pedagogów czy policji, po to, by walczyć z trudnościami i rozwijać umiejętności wychowawcze rodzin oraz budować więzi rodzinne.

W przypadkach bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych rodziny mogą liczyć na wsparcie ze strony GOPS. W poniższej tabeli przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin i osób w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej w wyniku bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na terenie gminy na przestrzeni badanego okresu spadła o 25,58%, a liczba osób w rodzinach spadła o 27,34%. W rodzinach niepełnych liczba rodzin objęta pomocą spadła o 35,14%, ale liczba osób w tych rodzinach spadła o 51,52%. W latach 2015 – 2020 liczba rodzin wielodzietnych objętych pomocą wzrosła o 2,56%, natomiast liczba osób w tych rodzinach spadła o 1,33%.

Tabela 24. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na terenie gminy Szczytniki

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych						
Liczba rodzin	86	70	70	66	69	64
Liczba osób w rodzinach	395	321	314	295	305	287
<i>w tym 1) rodziny niepełne</i>						
Liczba rodzin	37	28	37	26	32	24
Liczba osób w rodzinach	132	93	209	77	97	64
<i>w tym 2) rodziny wielodzietne</i>						
Liczba rodzin	39	42	33	40	37	40
Liczba osób w rodzinach	226	228	105	218	208	223

Źródło: Dane GOPS w Szczytnikach

Liczba rodzin otrzymująca pomoc z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2015 – 2020 spadła o 28,57%, a liczba osób w tych rodzinach o 35,71%. W zakresie wielodzietności wsparcie w analizowanym okresie ulegało zmianom. W roku 2020 wsparciem nie została objęta żadna rodzina.

Tabela 25. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa i wielodzietności na terenie gminy Szczytniki

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Potrzeba ochrony macierzyństwa						
Liczba rodzin	7	18	11	8	6	5
Liczba osób w tych rodzinach	28	97	39	32	20	18
<i>w tym wielodzietność</i>						
Liczba rodzin	0	15	1	1	0	0
Liczba osób w tych rodzinach	0	86	5	6	0	0

Źródło: Dane GOPS w Szczytnikach

Zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego

Zasiłek rodzinny przyznawany jest na częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Przyznawany jest na określony czas, tj. do ukończenia przez dziecko 18 roku życia lub nauki w szkole, ale nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, albo 24 roku życia, jeśli kontynuuje naukę w szkole i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. Zasiłek przyznawany jest jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674 zł. Natomiast w przypadku, gdy członkiem rodziny jest dziecko z orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje,

jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 764 zł.

Beneficjent mający prawo do zasiłku rodzinnego może ubiegać się o następujące dodatki:

- Dodatek z tytułu urodzenia dziecka
- Dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego
- Dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka
- Dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej
- Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego
- Dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania
- Dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego

JEDNORAZOWA ZAPOMOGA Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA „BECIKOWE”

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka, przysługująca na każde urodzone żywe dziecko zależy od dochodu rodziny, który w przeliczeniu na osobę nie może przekroczyć kwoty 1 922 zł. Drugim warunkiem jest dostarczenie zaświadczenia wystawionego przez lekarza lub położną potwierdzającego pozostawanie kobiety pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu (wymóg dotyczy tylko biologicznych rodziców). Wyżej wymienione świadczenie przysługuje na wniosek złożony w terminie do 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka, a w przypadku gdy wniosek dotyczy dziecka objętego opieką prawną, opieką faktyczną albo dziecka przysposobionego – w terminie 12 miesięcy od dnia objęcia dziecka opieką albo przysposobienia, nie później niż do ukończenia przez dziecko 18 roku życia. Wniosek złożony po terminie pozostaje bez rozpoznania. Wysokość świadczenia wynosi 1 000 zł i jest ono wydawane jednorazowo.

ZASIŁEK DLA OPIEKUNÓW

W dniu 15 maja 2014 r. weszła w życie ustawa z 4 kwietnia 2014 roku o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U z 2020 r. poz. 1297), w której określono warunki nabywania oraz zasady ustalania i wypłacania zasiłków dla opiekunów osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 r. w związku z wygaśnięciem z mocy prawa decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2012 r. poz. 1548 oraz Dz.U. z 2013 r. poz. 1557) z dniem 1 lipca 2013 r.

Zasiłek dla opiekuna przysługuje:

- za okresy od dnia 1 lipca 2013 r. do dnia poprzedzającego dzień wejścia w życie ustawy, w których osoba spełniała warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone

w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2020 r., poz. 111) w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r. (bez ograniczenia wiekowego powstania niepełnosprawności, ale z zachowaniem kolejności obowiązku alimentacyjnego);

- od dnia wejścia w życie ustawy, jeżeli osoba spełnia warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r. (bez ograniczenia wiekowego powstania niepełnosprawności, ale z zachowaniem kolejności obowiązku alimentacyjnego).

ŚWIADCZENIE PIELEGNACYJNE

Od 1 stycznia 2010 r. przyznanie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego nie jest uzależnione od spełnienia kryterium dochodowego. Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje:

1. matce albo ojcu;
2. innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359) ciąży obowiązek alimentacyjny;
3. opiekunowi faktycznemu dziecka (tj. osobie faktycznie opiekującej się dzieckiem, która wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka):
  - jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Osobie innej niż spokrewniona w pierwszym stopniu, na której ciąży obowiązek alimentacyjny, świadczenie pielęgnacyjne przysługuje, pod warunkiem, że nie ma osoby spokrewnionej w pierwszym stopniu albo, gdy osoba ta nie jest w stanie sprawować opieki nad osobą niepełnosprawną.

Świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli:

1. osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego;
2. osoba wymagająca opieki:

- pozostaje w związku małżeńskim,
  - została umieszczona w rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej spokrewnionej z dzieckiem, na której ciąży obowiązek alimentacyjny, albo w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji w placówce zapewniającej całodobową opiekę, w tym w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym i korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu, z wyjątkiem zakładów opieki zdrowotnej;
3. osoba w rodzinie ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury;
  4. osoba w rodzinie ma ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego albo do świadczenia pielęgnacyjnego na to lub na inne dziecko w rodzinie;
  5. na osobę wymagającą opieki członek rodziny jest uprawniony za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków związanych z opieką, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Zasiłek dla opiekuna jako świadczenie będące realizacją wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 5 grudnia 2013 r., sygn. akt TK akt K 27/13

W dniu 15 maja 2014 r. weszła w życie ustawa z 4 kwietnia 2014 roku o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U z 2020 r. poz. 1297), w której określono warunki nabywania oraz zasady ustalania i wypłacania zasiłków dla opiekunów osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 r. w związku z wygaśnięciem z mocy prawa decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2012 r. poz. 1548 oraz Dz.U. z 2013 r. poz. 1557) z dniem 1 lipca 2013 r.

Zasiłek dla opiekuna przysługuje:

- za okresy od dnia 1 lipca 2013 r. do dnia poprzedzającego dzień wejścia w życie ustawy, w których osoba spełniała warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2020 r., poz. 111) w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r. (bez ograniczenia wiekowego powstania niepełnosprawności, ale z zachowaniem kolejności obowiązku alimentacyjnego);
- od dnia wejścia w życie ustawy, jeżeli osoba spełnia warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r. (bez ograniczenia

wiekowego powstania niepełnosprawności, ale z zachowaniem kolejności obowiązku alimentacyjnego).

Świadczenie rodzicielskie

Od stycznia 2016 r. świadczenie rodzicielskie należy do katalogu świadczeń rodzinnych. Postępowanie w sprawie przyznania świadczeń rodzicielskich kończy się wydaniem decyzji administracyjnej.

Świadczenie rodzicielskie to wypłacane po urodzeniu dziecka wsparcie finansowe dla rodziców, którzy nie mają uprawnień do zasiłku macierzyńskiego (nie podlegają ubezpieczeniu chorobowemu). Mogą więc z niego skorzystać m. in. studenci, osoby bezrobotne (niezależnie od tego czy są zarejestrowane w urzędzie pracy czy nie), osoby pracujące na podstawie umów zlecenia i o dzieło oraz rolnicy.

Zasadniczo świadczenie przysługuje matce dziecka. Świadczenie rodzicielskie przysługuje również ojcu dziecka w przypadku:

- skrócenia okresu pobierania świadczenia rodzicielskiego na wniosek matki dziecka po wykorzystaniu przez nią tego świadczenia za okres co najmniej 14 tygodni od dnia urodzenia dziecka,
- śmierci matki dziecka,
- porzucenia dziecka przez matkę.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje także:

- opiekunowi faktycznemu dziecka (tj. osobie faktycznie opiekującej się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka) w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10. roku życia;
- rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10. roku życia;
- osobie, która przysposobiła dziecko, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10. roku życia.

Świadczenie rodzicielskie wynosi 1 000 zł netto miesięcznie i jest przyznawane niezależnie od dochodu rodziny.

Świadczenie rodzicielskie nie przysługuje w następujących przypadkach:

- nie otrzymają go osoby otrzymujące zasiłek macierzyński;
- w momencie, gdy jeden rodzic otrzymuje zasiłek macierzyński, drugi rodzic/opiekun nie będzie mógł skorzystać ze świadczenia rodzicielskiego;
- świadczenie nie będzie przysługiwać również wtedy, gdy rodzice/opiekunowie korzystają z tego typu świadczeń z tytułu urodzeniu dziecka w innych systemach niż powszechny system ubezpieczeniowy (np. funkcjonariusze służb mundurowych);
- gdy dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej (w przypadku matki lub ojca lub osoby, która przysposobiła dziecko);
- gdy rodzic/opiekun nie sprawuje lub zaprzestał sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem, np. w związku z wykonywaniem pracy zarobkowej uniemożliwiającej sprawowanie tej opieki;
- gdy w związku z wychowywaniem / opieką nad tym samym dzieckiem jest już ustalone prawo do świadczenia rodzicielskiego, dodatku do zasiłku rodzinnego w okresie urlopu wychowawczego, świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna;
- gdy osobom uprawnionym do świadczenia rodzicielskiego przysługuje za granicą świadczenie o podobnym charakterze do świadczenia rodzicielskiego, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Osoba pobierająca świadczenie rodzicielskie nie może jednocześnie wykonywać pracy, która uniemożliwia jej sprawowanie osobistej opieki nad dzieckiem.

FUNDUSZ ALIMENTACYJNY

Świadczenie z funduszu alimentacyjnego jest wypłacane na dziecko, jeśli jeden z rodziców dziecka nie wywiązuje się z obowiązku alimentacyjnego. Świadczenie wypłaca gmina właściwa ze względu na zamieszkanie dziecka i przysługuje osobie uprawnionej:

- do ukończenia przez 18 roku życia;
- do ukończenia nauki w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie dłużej niż do ukończenia 25 roku życia;
- bezterminowo, jeśli osoba uprawniona legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności

Wysokość świadczenia uzależniona jest od wysokości zasądzonych alimentów, jednak nie może być wyższa niż 500 zł na dziecko.

Świadczenie z funduszu alimentacyjnego może otrzymać osoba, która spełnia kryterium dochodowe, które od 1 października 2020 do września 2021 roku wynosi 900 zł na osobę w rodzinie. Świadczenia nie będą przysługiwać w wypadku, gdy:

- osoba uprawniona ukończyła 18 rok życia i nie uczy się w szkole lub szkole wyższej;
- osoba uprawniona ukończyła 25 rok życia i nie legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- dochód na osobę w rodzinie przekracza kryterium dochodowe;
- egzekucja alimentów okazała się skuteczna;
- osoba uprawniona zawarła związek małżeński;
- osoba uprawniona została umieszczona w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie lub w pieczy zastępczej.

Gmina w każdej chwili może wstrzymać wypłatę świadczenia z funduszu alimentacyjnego, mimo że jest ono przyznawane na określony okres czasu. Stanie się to, gdy:

- osoba uprawniona odmówi udzielenia bądź nie udzieli w wyznaczonym terminie wyjaśnień, co do okoliczności mających wpływ na prawo do świadczeń,
- osoba uprawniona odmówi udzielenia organowi prowadzącemu postępowanie egzekucyjne informacji mających wpływ na skuteczność egzekucji lub udzieli informacji nieprawdziwych,
- osoba uprawniona nie podejmuje świadczeń przez trzy kolejne miesiące kalendarzowe.

ŚWIADCZENIE WYCHOWAWCZE „RODZINA 500+”

Gmina Szczytniki działa zgodnie z realizowanym na terenie całego kraju programem wsparcia dla rodzin wychowujących dzieci „Rodzina 500 Plus”, który reguluje ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2019 r. poz. 2407). Program polega na wypłacaniu rodzinom świadczeń wychowawczych w wysokości 500,00 zł miesięcznie na dziecko, co ma zapewnić częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Od 1 lipca 2019 roku programem objęto wszystkie dzieci do 18 roku życia bez względu na dochody uzyskiwane przez rodzinę. Świadczenie to można otrzymać, składając wniosek do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczytnikach.

ŚWIADCZENIE „DOBRY START”

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczytnikach realizuje rządowy program „Dobry start”. Zgodnie z brzmieniem rozporządzenia Rady Ministrów z 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz.U. z 2018 r. poz. 1061) świadczenie przysługuje raz w roku w kwocie 300 zł. na dziecko uczące się w szkole,

aż do ukończenia przez nie 20. roku życia. Dzieci niepełnosprawne, uczące się w szkole, otrzymują świadczenie do ukończenia przez nie 24. roku życia. Świadczenie to przysługuje rodzicom, opiekunom faktycznym, opiekunom prawnym, rodzinom zastępczym, osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka, dyrektorom placówek opiekuńczo-wychowawczych, dyrektorom regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych – raz w roku na dziecko oraz osobom uczącym się – raz w roku bez względu na dochód rodziny. „Dobry start” nie przysługuje natomiast dzieciom lub osobom uczącym się umieszczonym w domu pomocy społecznej, schronisku dla nieletnich, zakładzie poprawczym, areszcie śledczym, zakładzie karnym, szkole wojskowej lub innej szkole, jeżeli instytucje te zapewniają nieodpłatnie pełne utrzymanie, bądź na dziecko z tytułu rozpoczęcia rocznego przygotowania przedszkolnego (zerówka).

USTAWA „ZA ŻYCIEM”

Jest to ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i ich rodzin. Jednorazowe świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu, opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód. Świadczenie to przysługuje z tytułu urodzenia się żywego dziecka posiadającego zaświadczenie potwierdzające ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu wystawione przez lekarza ubezpieczenia zdrowotnego posiadającego specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie położnictwa i ginekologii, perinatologii lub neonatologii. Jednorazowe świadczenie przysługuje, jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu.

ASYSTENT RODZINY

Asystent rodziny towarzyszy rodzinie przez pewien czas, udziela niezbędnego wsparcia, pomaga wprowadzać zmiany w myśleniu i zachowaniu. Wszystko to ma na celu dostosowanie środowiska rodzinnego do prawidłowego rozwoju dzieci i zapewnieniu im niezbędnego bezpieczeństwa.

Zadaniami asystenta rodziny są:

- prowadzenie poradnictwa i edukacji dla rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej oraz udzielenia informacji na temat pomocy świadczonej przez właściwe instytucje rządowe, samorządowe i organizacje pozarządowe,
- udzielenie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, a dokładnie w znalezieniu pracy, podnoszeniu kwalifikacji zawodowych oraz zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,

- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny,
- sporządzenie planu pracy z rodziną we współpracy z zespołem interdyscyplinarnym,
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną,
- sporządzanie na wniosek Sądu opinii o rodzinie i jej członkach,
- współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, na podstawie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Od stycznia 2017 roku zgodnie z ustawą z 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2019 r. poz. 473 z późn. zm.) kobieta w ciąży i jej rodzina, w której przyjdzie albo przyszło na świat ciężko chore dziecko; kobiety, które otrzymały informacje o tym, że ich dziecko może umrzeć w trakcie ciąży lub porodu; kobiety, których dziecko umarło bezpośrednio po porodzie na skutek wad wrodzonych, a także kobiety, które po porodzie nie oddadzą dzieci do domu dziecka, mają prawo do skorzystania ze wsparcia asystenta rodziny. Zgodnie z przepisami rodzina jest uprawniona do porad w zakresie:

- przewyciężenia trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka,
- wsparcia psychologicznego,
- pomocy prawnej, w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych,
- dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczytniki zatrudnia jednego asystenta rodziny. W 2019 r. asystent rodziny pracował z 11 rodzinami. Asystent rodziny prowadził pracę z rodziną poprzez opracowywanie i realizację planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikami socjalnymi. W przypadku dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej asystent współpracował z koordynatorem pieczy zastępczej, jak również z innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny.

KARTA DUŻEJ RODZINY

Karta Dużej Rodziny to rządowy program finansowany ze środków budżetu państwa, skierowany do rodzin mających na utrzymaniu co najmniej troje dzieci, niezależnie od tego jakim dochodem dysponuje rodzina. Posiadacze Karty Dużej Rodziny mogą korzystać z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju. Karta Dużej Rodziny przyznawana jest bezpłatnie, przy czym wyjątek stanowi wydanie duplikatu oraz wydanie karty w formie elektronicznej, w przypadku gdy: członkowi rodziny wielodzietnej, na jego wniosek, wydana już została wyłącznie karta tradycyjna i następnie

członek rodziny wielodzietnej wnioskuje o kartę elektroniczną albo członkowi rodziny wielodzietnej, na jego wniosek, udostępniona już została karta elektroniczna i następnie członek rodziny wielodzietnej wnioskuje o wydanie karty tradycyjnej.

Na terenie gminy Szczytniki realizowany jest program Karta Dużej Rodziny – Karty wydawane są w Gminny Ośrodku Pomocy Społecznej w Szczytnikach po złożeniu odpowiedniego formularza.

PIECZA ZASTĘPCZA

Obowiązująca od dnia 1 stycznia 2012 r. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r. poz. 821) reguluje kwestie związane z pomocą dziecku i rodzinie przez państwo i samorządy. Na terenie gminy systematycznie opracowywany i wdrażany jest na kolejne lata Gminny Program Wspierania Rodziny. Ostatnim uchwalonym jest Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021 przyjęty uchwałą nr IX/49/2019 przez Radę Gminy Szczytniki z dnia 27 czerwca 2019 r.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełnienia tych funkcji. System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadku niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych organ wykonawczy gminy zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo - wychowawczych rodziny;
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- pomocy w integracji rodziny;
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Wsparcie następuje za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Piecza zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej oraz instytucjonalnej. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia Sądu. Objęcie dziecka pieczą zastępczą następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletniości. Osoba, która osiągnęła pełnoletniość przebywająca w pieczy zastępczej rodzinnej lub instytucjonalnej może

pozostać w pieczy za zgodą odpowiednio rodziny zastępczej lub dyrektora placówki, nie dłużej niż do ukończenia 25 roku życia. Osoba ta musi spełniać określone warunki:

- kontynuuje naukę szkole, w zakładzie kształcenia nauczycieli, na uczelni, u pracodawcy,
- legitymuje się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i kontynuuje naukę w szkole, w zakładzie kształcenia nauczycieli, na uczelni, na kursach, jeśli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia, u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego.

Dziecko pozbawione w części lub w całości opieki rodzicielskiej może być umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Na terenie gminy Szczytniki nie funkcjonuje żadna placówka opiekuńczo-wychowawcza ani dom dziecka.

3.2.6. Uzależnienia

Uzależnienie to odczuwalny przez osobę przymus zażywania określonych środków, które mogą powodować skutki niebezpieczne dla zdrowia lub życia.

Przyczyny uzależnień mogą być:

- psychospołeczne – zaburzone oddziaływanie środowiska rodzinnego i szkolno-wychowawczego, czego przyczyną są różnorodne niepowodzenia w życiu (w sferze zawodowej lub osobistej), co w konsekwencji może doprowadzić do wycofania się jednostki w świat iluzji,
- biopsychiczne – zaburzenia emocjonalne i związana z nimi podatność na uzależnienia, zaburzony rozwój osobowości, nadpobudliwość psychiczna,
- kulturowe – potrzeba odniesienia sukcesu, zbyt mała ilość rozrywek, brak atrakcyjnych zajęć, brak celów i perspektyw, ogólna dostępność środków odurzających, sprzeciw wobec obowiązujących i społecznie akceptowanych systemów norm i wartości.

Najczęściej występującymi uzależnieniami jest alkoholizm i narkomania. Nadużywanie alkoholu, czy sięganie po narkotyki jest bardzo poważnym problemem społecznym, który prowadzi do wzrostu przemocy w rodzinie i przestępczości. Efektem tego może być także izolacja społeczna i problemy finansowe. Niestety te uzależnienia zbierają swoje żniwo wśród młodzieży i dzieci, które zafascynowane panującą modą sięgają po używki. Przeciwdziałanie więc temu zjawisku musi opierać się na współpracy wielu instytucji.

Na przestrzeni analizowanego okresu liczba rodzin otrzymująca pomoc z powodu uzależnień od alkoholu zwiększyła się o 12 rodzin, a liczba osób w tych rodzinach w stosunku do roku 2015 była taka sama. Uzależnienie alkoholowe jest dużo bardziej powszechnym problemem od uzależnienia od narkotyków wśród rodzin na terenie gminy Szczytniki, ponieważ w tym

samym okresie nie odnotowano żadnych rodzin pobierających pomoc z powodu uzależnień od narkotyków na jej terenie.

Tabela 26. Liczba beneficjentów pomocy GOPS w Szczytnikach z powodu uzależnień od alkoholu i narkotyków w latach 2015-2020

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Alkoholizm						
Liczba rodzin	6	8	21	14	6	18
Liczba osób w rodzinach	24	21	46	41	19	24
Narkomania						
Liczba rodzin	0	0	0	0	0	0
Liczba osób w rodzinach	0	0	0	0	0	0

Źródło: Dane GOPS w Szczytnikach

Oprócz najczęściej spotykanych uzależnień, czyli alkoholu i narkotyków, można spotkać się także z innymi, którymi są:

- uzależnienie od dopalaczy, które wykazują działania psychoaktywne, a co za tym idzie, wywołują w organizmie stan odurzenia, euforii oraz bardzo często spotykane halucynacje. Niestety dostęp do tej substancji jest prosty i nawet można je zakupić przez Internet. Do negatywnych skutków stosowania dopalaczy należą: bóle głowy, bóle w klatce piersiowej, zaburzenia rytmu serca, bezsenność, problemy z koncentracją, stany lękowe, które w konsekwencji mogą zakończyć się samobójstwem. Leczenie tego uzależnienia wiąże się z ukończeniem programu terapeutycznego i abstynencją, co więcej osoba chora powinna uczestniczyć w tzw. grupach wsparcia.
- uzależnienie od komputera i gier komputerowych, podczas którego osoby (zwłaszcza dzieci i młodzież) wykazują ciągłą potrzebę używania komputera, zwłaszcza do grania w wszelkiego rodzaju gry komputerowe. Bardzo poważnym skutkiem tego jest często nieodróżnianie świata rzeczywistego od fikcji. W ich życiu można również dostrzec problemy społeczne, somatyczne czy psychologiczne, czyli m.in. bardzo widoczne zaniedbywanie obowiązków szkolnych i domowych, zanik więzi rodzinnych czy osłabiona siła wrażliwości moralnej.
- uzależnienie od hazardu, jego znakiem rozpoznawalnym jest nadmierne i regularne uprawianie gier hazardowych. Sytuacja ta prowadzi do zaniedbywania życia społecznego i rodzinnego, a także izolacja osoby, która cierpi na tę przypadłość. Gracz czuje konieczność, by zaspokoić swoją potrzebę w trybie natychmiastowym, co prowadzi do aktów przemocy i przestępstw, których przyczyną jest wewnętrzny przymus zdobycia środków finansowych z przeznaczeniem na gry hazardowe.

Na terenie gminy, co roku sporządzany jest Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Aktualnie obowiązującym jest przyjęty na rok 2021 Uchwałą Nr XXXIII/168/2021 Rady Gminy Szczytniki z dnia 18 lutego 2021 roku.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest podstawowym dokumentem określającym zakres i formę realizacji działań związanych z przeciwdziałaniem alkoholizmowi na terenie gminy. Program ma na celu tworzenie spójnego systemu działań naprawczych i profilaktyki zmierzającej do zapobiegania powstawaniu nowych problemów alkoholowych i innych uzależnień, oraz zmniejszeniu tych, które aktualnie występują.

W rozwiązywanie problemów alkoholowych na terenie gminy zaangażowane są: Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjny w Szczytnikach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczytnikach, Komisariat Szkół w Koźminku, Zespoły Szkół w Szczytnikach, Iwanowicach, Stanowie, Radliczycach i Marchwacu oraz pomoc psychologiczna w Ośrodku Zdrowia w Iwanowicach i Stawie.

Poniższa tabela prezentuje dane dotyczące wsparcia w rozwiązywaniu problemu uzależnienia alkoholowego na terenie gminy Szczytniki. W latach 2017 – 2020 wzrosła liczba udzielonych porad psychologicznych oraz dzieci korzystających z różnych form wypoczynku. W 2020 udzielono 247 porad psychologicznych, 5 osób podjęło leczenie dobrowolne, a 2 osoby skierowano na przymusowe leczenie. Ponadto 183 dzieci skorzystało z programów profilaktycznych w szkołach, a 75 z różnych form wypoczynku.

Tabela 27. Informacje w zakresie wsparcia w rozwiązywania problemu uzależnienia od alkoholu w gminie Szczytniki w latach 2017 - 2020

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020
Liczba udzielonych porad prawnych	0	0	0	0
Liczba udzielonych porad psychologicznych	0	180	230	247
Liczba osób zgłoszonych na Komisję	3	0	1	1
Liczba osób, które zgłosiły się na wezwanie	1	0	1	0
Liczba osób, które podjęły leczenie dobrowolnie	6	4	6	5
Liczba osób skierowanych na przymusowe leczenie	4	2	2	2
Liczba osób korzystających z różnych form terapii	23	47	67	0
Liczba dzieci korzystających z programów profilaktycznych w szkołach	231	255	268	183
Liczba dzieci korzystających z różnych form wypoczynku	59	70	62	75

Źródło: Dane z GOPS w Szczytnikach

W gminie prowadzone były w ostatnich latach działania i dalej są one kontynuowane w zakresie organizacji wyjazdów wakacyjnych dla dzieci, organizacji ogólnopolskich kampanii profilaktycznych „Zachowaj trzeźwy umysł”, „Dopalacze powiedz stop”, „Narkotyki to mnie nie kręci”. Zatrudniony był również psycholog, który udzielał wsparcia w zakresie problemów rodzinnych, prowadzono szkolenia dla podmiotów gospodarczych prowadzących sprzedaż alkoholu.

GKPiRPA współpracowała również z GOPS, kuratorem zawodowym Sądu Rejonowego w Kaliszu i Policją przy realizacji kampanii „Zatrzymaj pijanego kierowcę”, „Bezpiecznie na drodze”, „Reaguj na przemoc” oraz organizowano warsztaty dla rodziców.

Ponadto rodzinom, w których występuje problem w zakresie uzależnienia od alkoholu, a które znajdują się w trudnej sytuacji materialnej, również udzielana jest pomoc materialna.

3.2.7. Bezdomność

Osoba bezdomna to osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

W poniższej tabeli przedstawiono jak kształtowała się liczba bezdomnych wśród mieszkańców gminy w latach 2015 – 2020.

Tabela 28. Liczba bezdomnych na terenie gminy Szczytniki

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób bezdomnych, w tym:	1	1	0	2	1	3
kobiety	1	1	0	1	0	2
mężczyźni	0	0	0	1	1	1
niepełnosprawni	0	0	0	0	0	0

Źródło: Dane GOPS w Szczytnikach

W kolejnej tabeli przedstawiono natomiast liczbę bezdomnych, którym GOPS udzielił wsparcia w latach 2015-2020. W roku 2020 na terenie gminy zidentyfikowano 3 osoby bezdomne i wszystkie te osoby zostały objęte wsparciem w ramach pomocy społecznej.

Tabela 29. Beneficjenci pomocy GOPS w Szczytnikach z powodu bezdomności

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin	1	1	0	2	1	3
Liczba osób w rodzinach	1	1	0	2	1	3

Źródło: Dane GOPS w Szczytnikach

GOPS pomaga osobom bezdomnych poprzez kierowanie ich do placówek zapewniających schronienie, pomoc w dostępie do opieki medycznej. poradnictwo socjalne oraz świadczy pomoc materialną.

3.2.8. Przemoc w rodzinie

Przemocą w rodzinie można określić zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie lub skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste, powodując cierpienie i szkody. Najczęstszymi przyczynami przemocy są: destrukcja podstawowych funkcji rodziny i konflikty rodzinne. Ponadto zjawiskiem często towarzyszącym przemocy w rodzinie jest alkoholizm i narkomania. Ofiarami są zazwyczaj kobiety, dzieci, osoby starsze, rzadziej mężczyźni. Wyróżniamy następujące podstawowe formy przemocy:

- fizyczna – zaliczamy do niej zachowania agresywne, o różnym stopniu nasilenia, odnoszące się do ciała, np. wymierzanie policzków, kopanie itp.,
- seksualna – zmuszanie do określonych zachowań i kontaktów seksualnych (gwałt)
- psychiczna – słowne lub niewerbalne groźby użycia przemocy wobec osoby, ten rodzaj przemocy przejawia się m.in. w zastraszaniu, poniżaniu itp.,
- ekonomiczna – celowe niszczenie czyjejs własności, pozbawianie jej środków do życia czy też stwarzanie warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby, np.: niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, przeglądanie dokumentów, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek „na wspólne konto”, itp.

Z naukowego punktu widzenia istnieją dwa rodzaje przemocy:

- przemoc gorąca – charakteryzuje się agresją fizyczną i słowną, związana jest z odreagowywaniem emocji na osobach najbliższych oprawcy;
- przemoc chłodna – pozbawiona gwałtownych wybuchów, emocji, przypomina najczęściej realizację z góry zaplanowanego scenariusza, często stosowana w imię „wyższych celów” np. konsekwentnego wychowywania dziecka.

Źródło: <http://www.niebieskalinia.info/>; <https://www.ms.gov.pl/>

W poniższej tabeli zaprezentowano liczbę rodzin pobierających pomoc z powodu przemocy w rodzinie. W latach 2015 – 2020, tylko w 2018 roku wspartych zostało 8 rodzin, które cierpiały z powodu przemocy w rodzinie. Zjawisko przemocy w rodzinie jest problemem występującym znacznie częściej niż wskazują na to oficjalne statystyki. Niejednokrotnie doświadczenie przemocy, którą stosują bliskie osoby, oddziałuje na mechanizmy psychologiczne, które to powodują, że osoby dotknięte przemocą usprawiedliwiają sprawców. Wynika z tego, że przyjęte statystyki niestety nie oddają rzeczywistej skali problemu. Przemoc w rodzinie bardzo często nazywa się problemem tzw. czterech ścian,

ponadto jest procesem chronicznym i najczęściej bagatelizowanym przez osoby, które dotyka. Należy zaznaczyć, że przemoc ze strony osób bliskich często związana jest z brakiem poszukiwania pomocy na zewnątrz i usprawiedliwianiem sprawców.

Tabela 30. Beneficjenci pomocy GOPS w Szczytnikach z powodu przemocy w rodzinie

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin	0	0	0	8	0	0
Liczba osób w rodzinach	0	0	0	33	0	0

Źródło: Dane GOPS w Szczytnikach

W kolejnej tabeli przedstawiono liczbę interwencji policji dotyczących przemocy w rodzinie na terenie gminy w latach 2015 – 2020. W roku 2020 przeprowadzono w tym zakresie 3 interwencje.

Tabela 31. Liczba interwencji policji dotyczących przemocy w rodzinie na terenie gminy Szczytniki

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba interwencji policji dotyczących przemocy w rodzinie	-	-	2	1	2	3

Źródło: Dane z Komisariatu Policji w Koźminku

Gmina Szczytniki Uchwałą nr XXXIII/169/2021 z dnia 18 lutego 2021 r. przyjęła gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2021-2024, którego celem głównym jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy.

W Programie wyznaczono cele szczegółowe:

- zmiana postaw mieszkańców wobec przemocy w rodzinie,
- wzrost liczby przeszkolonych osób przygotowanych do pomagania rodzinie z problemem przemocy,
- spadek liczby przypadków pomocy
- spadek liczby rodzin, w których interwencje podejmowane są wielokrotnie,
- stała edukacja środowiska lokalnego poprzez: ulotki, broszury, plakaty, artykuły w prasie lokalnej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczytnikach realizując zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie współpracuje z: Policją, Sądem, pracownikami oświaty, ochroną zdrowia, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punktem informacyjno – Konsultacyjnym dla uzależnionych od Alkohol oraz ich rodzin w Szczytnikach oraz Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Szczytnikach.

ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY

Zgodnie z art 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.), zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1507, 1622, 1690, 1818 i 2473) lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2019 r. poz. 2277), chyba, że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej.

Osoby z gminy Szczytniki, które doświadczają przemocy, mogą zgłosić się do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Szczytniki, którego celem jest koordynowanie systemu przeciwdziałania przemocy domowej na obszarze gminy.

W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, pracownicy oświaty, ochrony zdrowia oraz również kuratorzy sądowi. Zespół interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie takie jak m.in.

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

W celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie realizowane są spotkania grup roboczych. W ramach spotkań grup roboczych realizowane są zadania: opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie; monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy; dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

USTAWA ANTYPRZEMOCOWA

Z dniem 30 listopada 2020 roku weszła w życie nowelizacja kodeksu postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r. poz. 956) tzw. „ustawa antyprzemocowa”. Jedną z głównym zmian jest przyznanie funkcjonariuszom policji i Żandarmerii Wojskowej uprawnienia do wydawania wobec sprawcy przemocy nakazu

natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i zakazu zbliżania się do jego bezpośredniego otoczenia. Funkcjonariusz ma prawo je wykorzystać zarówno w przypadku skierowania go bezpośrednio na interwencję do osoby stosującej przemoc domową, jak i w sytuacji, gdy pozyska informacje o niepokojących zdarzeniach od jej ofiary. Do tej pory prawo takie posiadał jedynie prokurator oraz sąd, co prowadziło do sytuacji, że od zgłoszenia popełnienia przestępstwa przemocy w rodzinie do momentu opuszczenia mieszkania przez sprawcę miało nawet kilka tygodni, w ciągu których sprawca nadal mieszkał razem z ofiarami.

NIEBIESKA KARTA

„Niebieska Karta” jest dokumentem służbowym wypełnianym przez m.in. funkcjonariusza policji, ośrodki pomocy społecznej, oświatę, gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych czy też ochronę zdrowia w przypadku stwierdzenia przemocy w rodzinie. Z racji tego że osoby będące ofiarami przemocy domowej są często zastraszone pod naciskiem sprawcy i odmawiają podawania jakichkolwiek informacji przeciw swojemu oprawcy, podejmowanie interwencji w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty” nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Bardzo istotnym faktem jest to, że nie ma możliwości wycofania ani zmiany informacji zawartych w Karcie, nawet na wniosek osoby pokrzywdzonej. „Niebieska Karta” służy dokumentowaniu faktów związanych z przemocą w danej rodzinie i ocenie zagrożenia dalszą przemocą. Może ona stanowić również silny dowód w sprawach sądowych. Założenie karty nie jest złożeniem zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa oraz nie stanowi podstawy do wszczęcia postępowania karnego. „Niebieska Karta” jest informacją, że w danej rodzinie dochodzi do przemocy oraz pozwala na uruchomienie dalszych procedur w celu ochrony ofiar przemocy domowej w danej rodzinie.

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę sporządzanych Niebieskich Kart. W latach 2015 – 2020, ich liczba ulegała zmianom, a najwięcej Niebieskich Kart sporządzono w roku 2019.

Tabela 32. Liczba sporządzonych Niebieskich Kart na terenie gminy Szczytniki w latach 2015 – 2020

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart	2	3	8	8	10	4

Źródło: Dane z Komisariatu Policji w Koźminku

3.2.9. Przestępczość

Policja jest organem ścigania, który stoi na straży porządku i bezpieczeństwa. Jest to uzbrojona oraz umundurowana formacja służąca obywatelom, podlegająca ministrowi właściwemu ds. wewnętrznych. Jej głównym celem jest ochrona zdrowia i życia mieszkańców państwa. Również władze gmin są zobowiązane zapewniać obywatelom bezpieczeństwo.

Obszar gminy Szczytniki podlega pod Komisariat Policji w Koźminku.

W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy w latach 2015-2020.

Tabela 33. Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy Szczytniki w latach 2015-2020

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba interwencji domowych, w tym:	7	14	11	15	11	11
- dotyczących przemocy w rodzinie	-	-	2	1	2	3
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart	2	3	8	8	10	4
Liczba przestępstw, w tym:	41	35	40	47	73	79
- kradzież rzeczy obcej	6	3	3	4	3	6
- kradzież z włamaniem	-	1	2	4	4	2
- rozboje	-	-	-	-	1	-
- bójki i pobicia	-	-	-	-	-	-
- uszczerbek na zdrowiu	-	-	-	-	-	-

Źródło: Dane z Komisariatu Policji w Koźminku

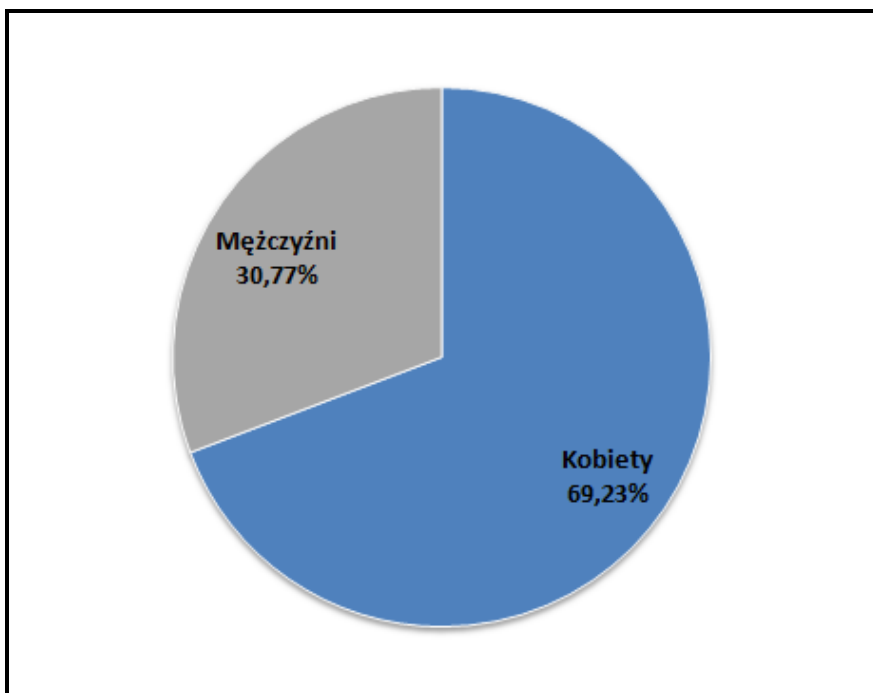
W oparciu o dane zawarte w powyższej tabeli zauważalny jest wzrost w analizowanych latach interwencji domowych policji o 4 oraz wzrost liczby przestępstw na terenie gminy, aż o 38. W 2020 roku popełniono najwięcej przestępstw.

3.3. Wyniki badania ankietowego

W celu opracowania *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Szczytniki na lata 2021-2030*, na terenie gminy przeprowadzono badanie ankietowe mające na celu rozpoznanie najczęściej występujących według opinii mieszkańców, problemów społecznych oraz kierunków działań prowadzących do ich rozwiązania. Formularz ankietowy składał się z 13 pytań, w tym 12 pytań zamkniętych oraz jednego pytania otwartego. Ankietowani wyrazili swoją opinię również na temat sytuacji społecznej mieszkańców gminy. Pytania dotyczyły dostępu do ochrony zdrowia, ubóstwa, niepełnosprawności, osób starszych, bezpieczeństwa oraz uzależnień.

Ankietę wypełniło 156 osób. Większość respondentów stanowiły kobiety, których udział w ogólnej liczbie badanych wyniósł 69,23%, zaś udział mężczyzn wyniósł 30,77%.

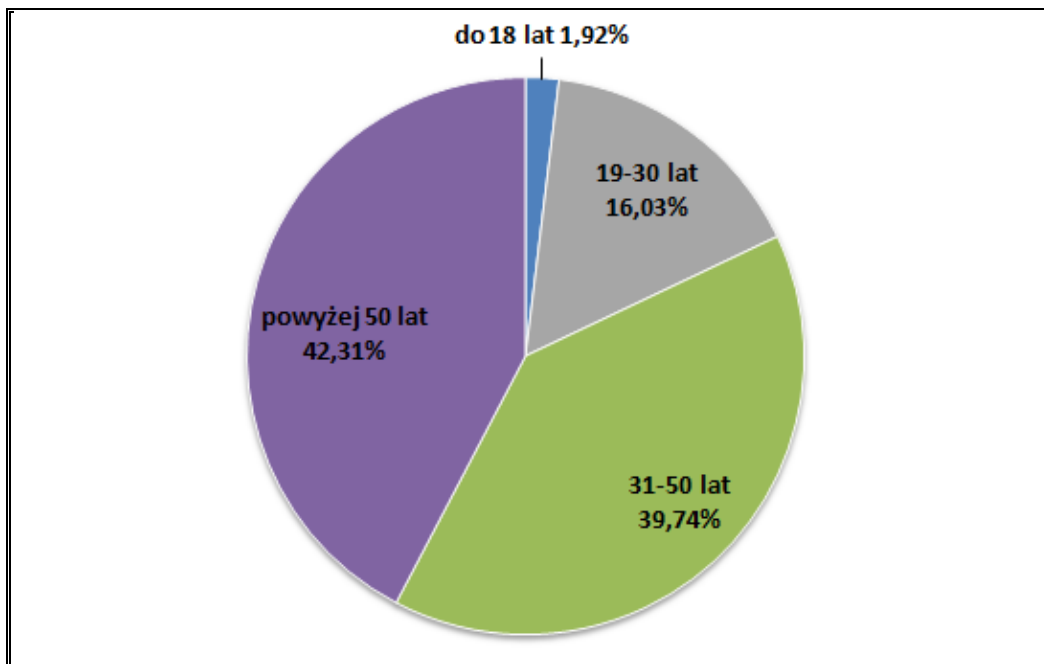
Wykres 3. Ankietowani według płci

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji przeprowadzonej na terenie gminy Szczytniki

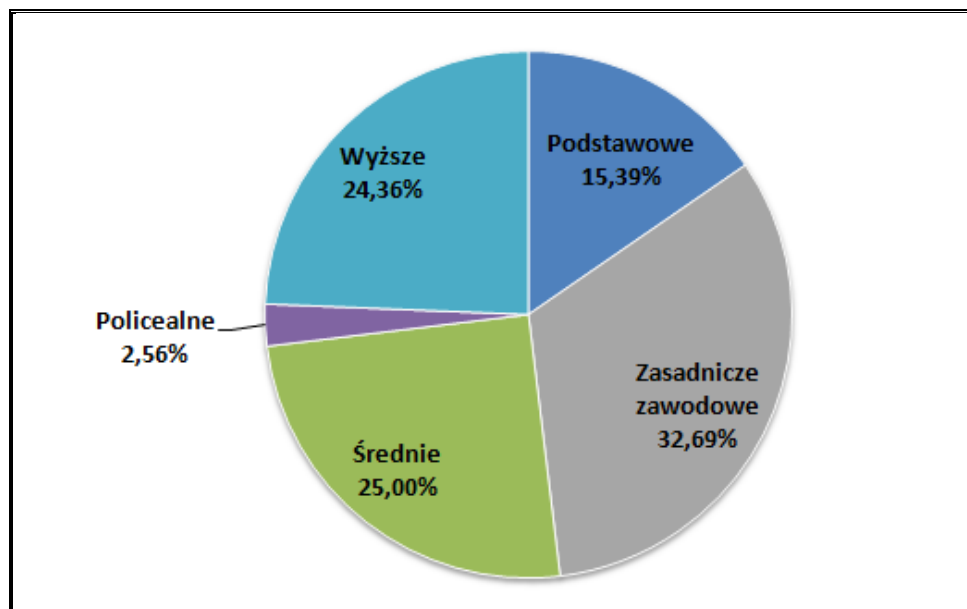
Największy odsetek ankietowanych stanowiły osoby powyżej 50 lat (42,31%), kolejną grupą były osoby w przedziale wiekowych 31-50 (39,74%), a następnie osoby w przedziale wiekowym 19-30 (16,03%). Osoby poniżej 18 roku życia stanowiły niewielki odsetek (1,92%) wśród respondentów.

Wykres 4. Ankietowani według wieku

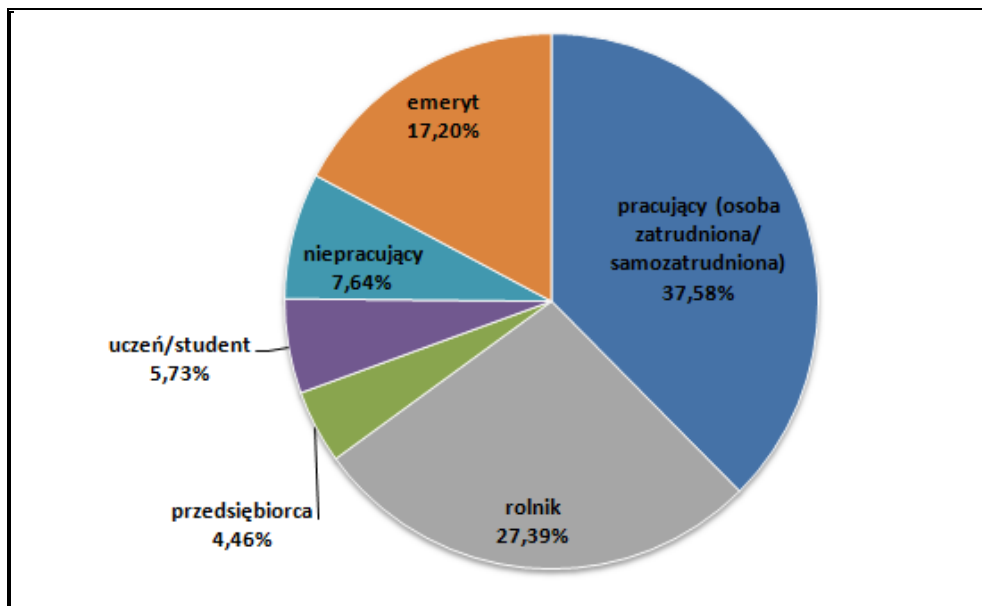
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji przeprowadzonej na terenie gminy Szczytniki
Największą część respondentów stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (32,69%), następnie osoby z wykształceniem średnim (25,00%), wyższym (24,36%), podstawowym (15,39%) oraz najmniej policealnym (2,56%)

Wykres 5. Ankietowani według poziomu wykształcenia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji przeprowadzonej na terenie gminy Szczytniki
Największy odsetek ankietowanych stanowiły osoby pracujące (37,58%) oraz rolnicy (27,39%). Mniej licznymi grupami byli emeryci (17,20%), niepracujący (7,64%), uczniowie i studenci (5,73%) oraz na samym końcu przedsiębiorcy (4,46%)

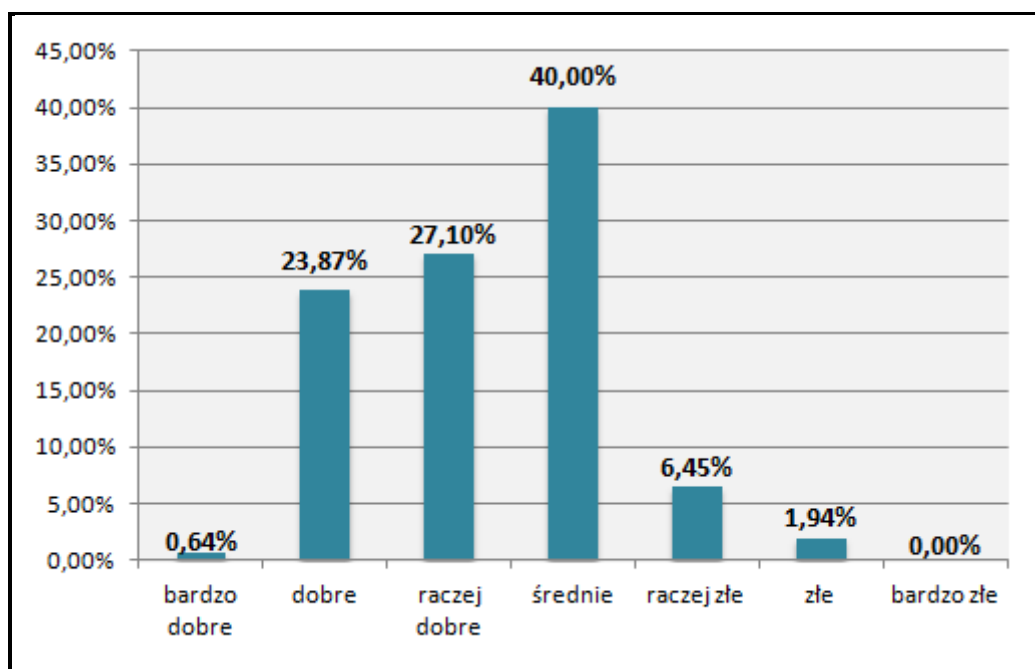
Wykres 6. Ankietowani według statusu zawodowego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji przeprowadzonej na terenie gminy Szczytniki

Zdecydowana większość ankietowanych stwierdziła, że warunki życia w gminie są średnie (40,00%). Dużo osób wyraziło się też pozytywnie: 0,64% respondentów wskazało, że warunki życia na terenie gminy są bardzo dobre, 23,87%, że są dobre, a 27,10%, że raczej dobre. Odsetek negatywnych odpowiedzi był niewielki, gdyż 6,45% osób stwierdziło, że warunki są raczej złe, a 1,94%, że są złe. Żaden z ankietowanych nie zaznaczył odpowiedzi, że warunki życia na obszarze gminy są bardzo złe.

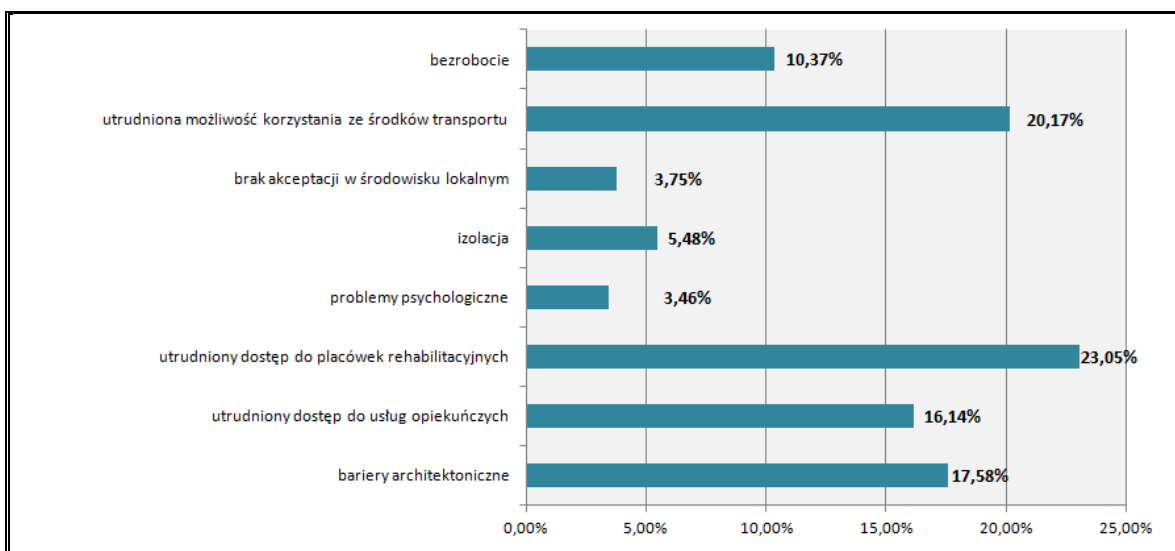
Wykres 7. Ocena aktualnych warunków życia mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji przeprowadzonej na terenie gminy Szczytniki

Zdaniem największej liczby ankietowanych najczęstszym problemem społecznym, na które napotyka się w swoim życiu codziennym osoby niepełnosprawne na terenie gminy, jest utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych oraz utrudniona możliwość korzystania ze środków transportu. Respondenci wskazywali również w znacznej mierze na takie odpowiedzi, jak bariery architektoniczne, utrudniony dostęp do usług opiekuńczych, oraz bezrobocie. Wśród innych odpowiedzi respondenci podali problemu z zakresu izolacji, braku akceptacji w środowisku lokalnym oraz problemy psychologiczne. Reasumując, niezbędne jest prowadzenie na terenie gminy działań w zakresie niwelacji barier, z jakimi na co dzień spotykają się osoby z niepełnosprawnościami i skierowanie dla nich pomocy w celu poprawy ich sytuacji życiowej.

Wykres 8. Problemy społeczne najczęściej spotykające niepełnosprawnych

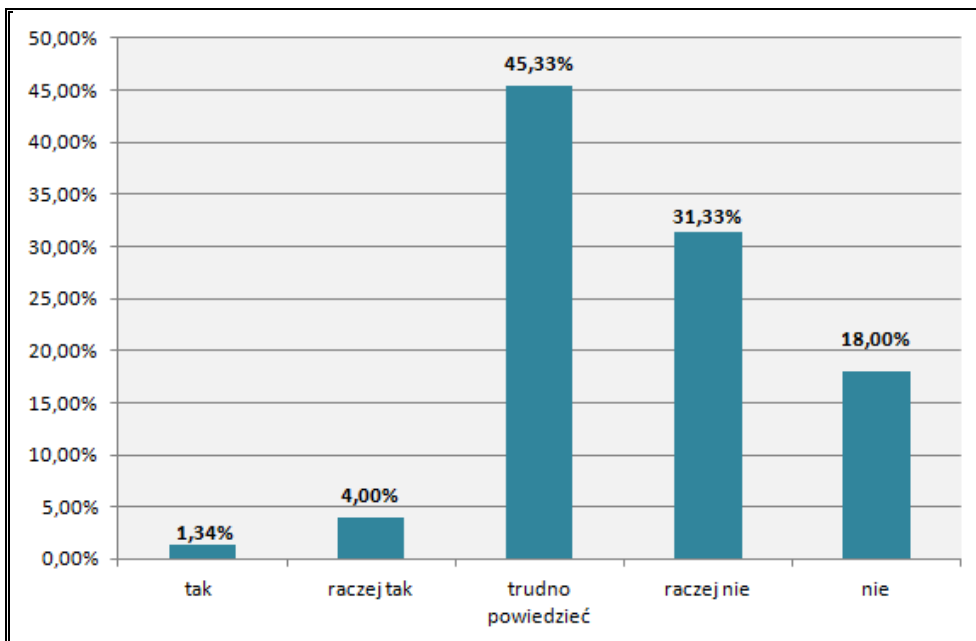

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji przeprowadzonej na terenie gminy Szczytniki

Pomimo wskazania w poprzednim pytaniu barier, na jakie napotyka się osoby niepełnosprawne, to duża część respondentów (45,33%) nie potrafiła jednoznacznie stwierdzić i ocenić wystarczalność kierowanej oferty pomocy dla osób niepełnosprawnych. Jedynie 1,34% pytanym stwierdziło, że oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych jest wystarczająca, a 4,00% - raczej wystarczająca. Przeciwnego zdania było 31,33% ankietowanych, dla których oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych jest raczej nie wystarczająca oraz 18,00%, którzy odpowiedzieli, że oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych jest nie wystarczająca.

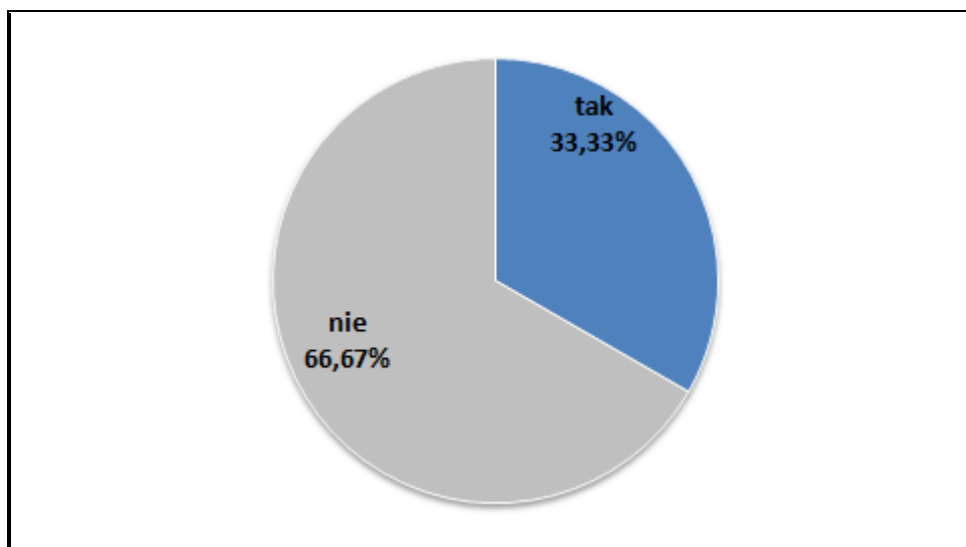
Wykres 9. Czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych jest wystarczająca?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji przeprowadzonej na terenie gminy Szczytniki

Dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy został oceniony negatywnie przez respondentów, gdyż aż 66,67% zaznaczyło odpowiedź, że jest on nie wystarczający. Przeciwnego zdania było pozostałe 33,33% pytanym. Osoby wypowiadające się negatywnie, argumentowały to przede wszystkim brakiem odpowiedniej ilości placówek specjalistycznych (m.in. laryngologicznych, rehabilitacyjnych, ginekologicznych, kardiologicznych, okulisty, stomatologa, reumatologa, pediatri). Ponadto wskazywali również na utrudniony kontakt telefoniczny oraz brak wystarczającej liczby miejsc podczas rejestracji w ośrodkach zdrowia.

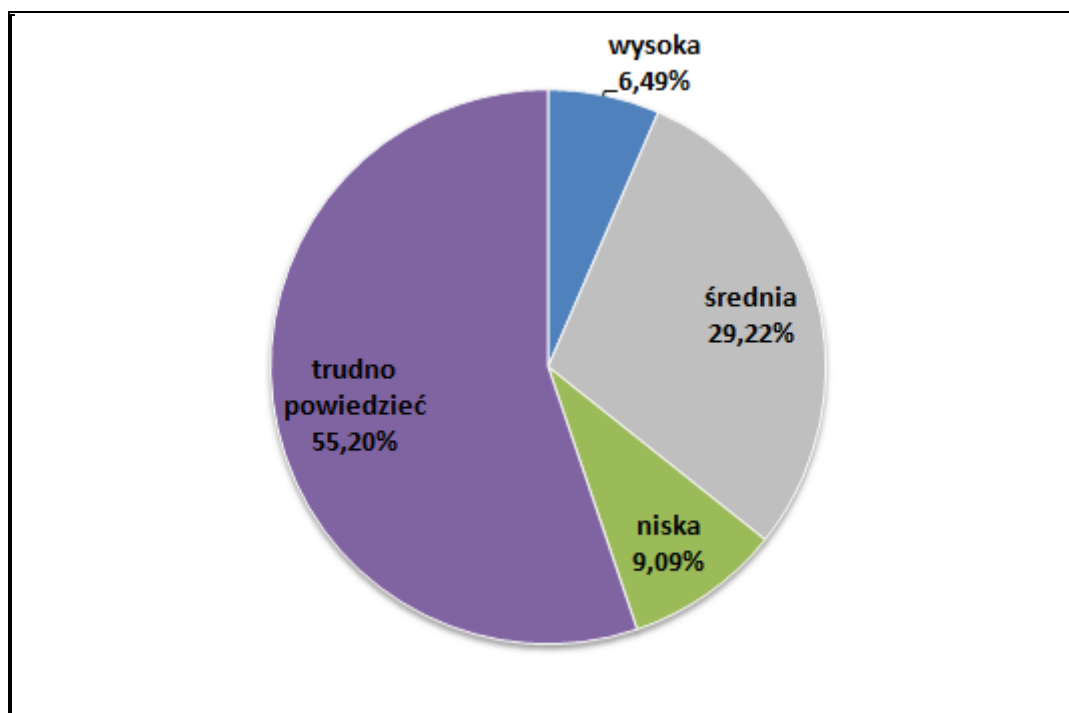
Wykres 10. Czy dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy jest wystarczający?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji przeprowadzonej na terenie gminy Szczytniki

Ponad połowa respondentów (55,20%) nie potrafiła określić, jak wysoki jest problem uzależnień na terenie gminy. 29,22% osób wskazało, że na terenie gminy występuje średni poziom zagrożenia uzależnieniami, a 9,09% wskazało na niski poziom. Najmniejsza liczba ankietowanych, tj. 6,49% wskazała, że zjawisko uzależnień na terenie gminy jest wysokie.

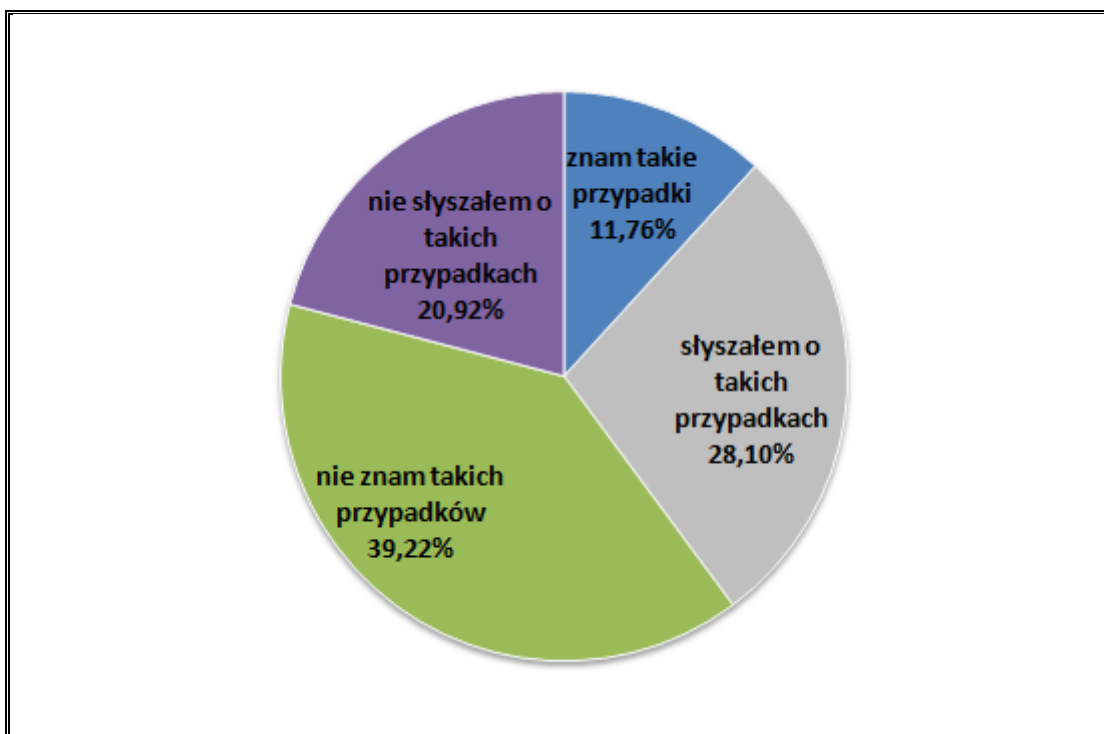
Wykres 11. Skala problemu uzależnień na terenie gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji przeprowadzonej na terenie gminy Szczytniki

Kolejne pytanie w kwestionariuszu dotyczyło problemów przemocy domowej na terenie gminy. Poziom wiedzy na temat takich przypadków był zróżnicowany wśród ankietowanych. Największa część respondentów, tj. 39,22% nie zna takich przypadków, a 20,92% wskazała, że nie słyszała o takich przypadkach. Łącznie daje to 60,14% respondentów, którzy nie spotkali się z problemem przemocy domowej. Z pozostałej części 28,10% wskazała, że słyszała o takich przypadkach, natomiast 11,76% zadeklarowało, że zna takie przypadki.

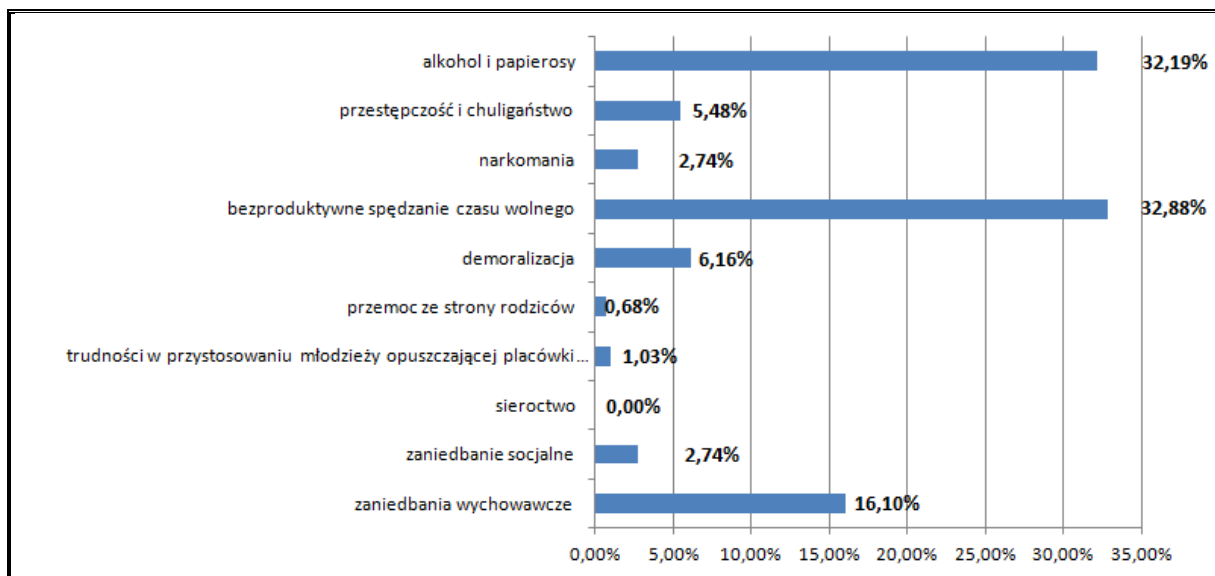
Wykres 12. Zjawisko przemocy domowej na terenie gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji przeprowadzonej na terenie gminy Szczytniki

Wśród dzieci i młodzieży najbardziej dostrzeganym przez ankietowanych negatywnym problemem jest bezproduktywne spędzanie wolnego czasu oraz spożywanie alkoholu i palenie papierosów. Spora część osób wskazała również na zaniedbania wychowawcze. Pozostałymi zjawiskami dostrzeganymi przez respondentów, ale w mniejszym stopniu są demoralizacja, przestępczość i chuligaństwo. Natomiast najrzadszymi wymiennymi odpowiedziami były: narkomania, zaniedbania socjalne (niedożywienie, higiena), trudności w przystosowaniu młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze oraz przemoc ze strony rodziców.

Wykres 13. Najczęściej dostrzegane negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży

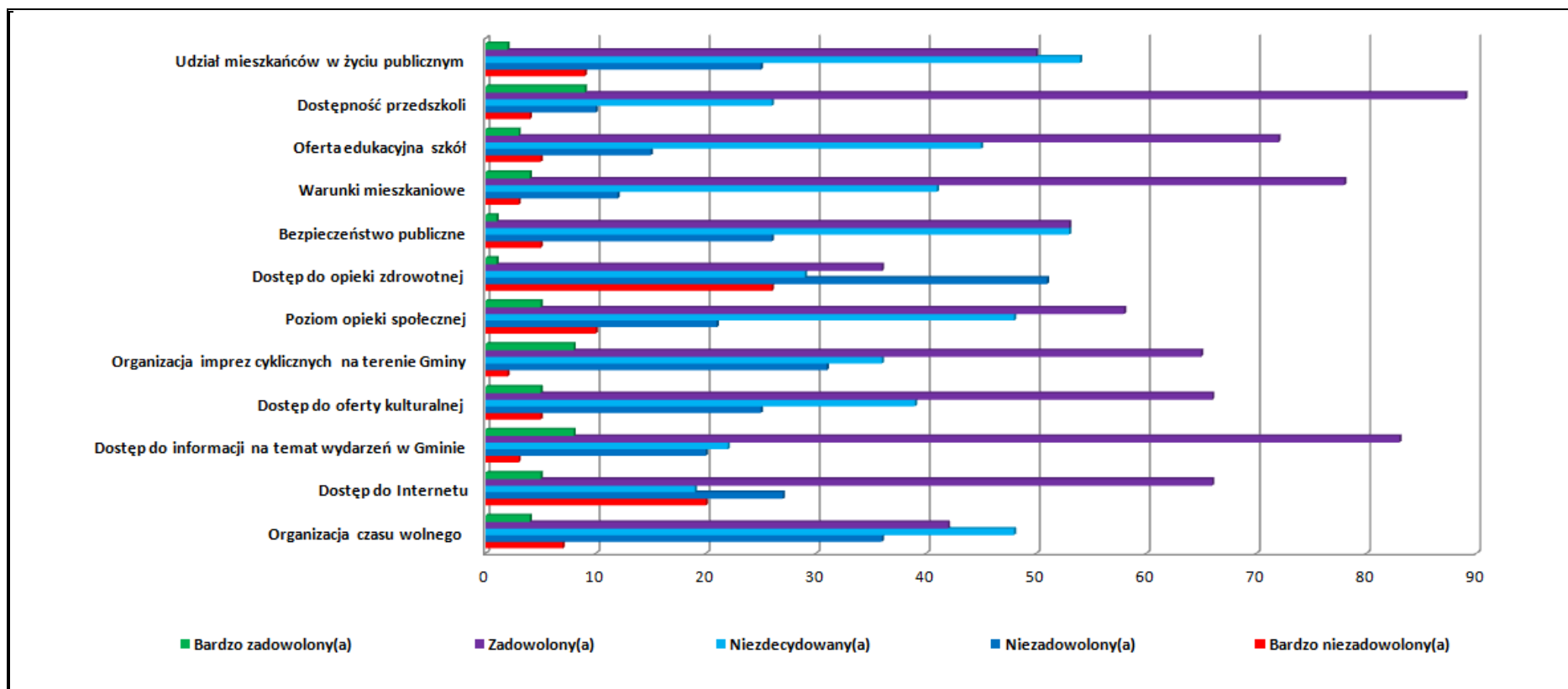

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji przeprowadzonej na terenie gminy Szczytniki

Na pytania dotyczące poszczególnych kwestii wpływających na jakość życia mieszkańców na terenie gminy, wyłączając osoby niezdecydowane, ankietowani najbardziej byli zadowoleni z dostępności przedszkoli, dostępu do informacji na temat wydarzeń w gminie, warunków mieszkaniowych. Największy poziom niezadowolenia dotyczy przede wszystkim dostępu do opieki zdrowotnej (niewystarczająca liczba lekarzy specjalistów, problemy z rejestracją).

Na ww. pytanie większość osób odpowiedziała pozytywnie w zakresie poszczególnych elementów wpływających na jakość życia na terenie gminy.

Wykres 14. Zadowolenie ankietowanych z obecnych warunków życia na terenie gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji przeprowadzonej na terenie gminy Szczytniki

W ostatnim pytaniu ankietowani zostali poproszeni o wskazanie działań, które ich zdaniem będą przeciwdziałać negatywnym zjawiskom występującym na terenie gminy.

W zakresie wsparcia ubogich respondenci wskazali przede wszystkim na:

- większą pomoc społeczną i socjalną oraz wsparcie GOPS,
- organizację zbiórek żywności i odzieży,
- pomoc finansową i rzeczową,
- pomoc w znalezieniu pracy, organizacja kursów doszkalających, aktywizacja osób bezrobotnych,
- zwiększenie miejsc pracy na terenie gminy, organizacja prac interwencyjnych,
- budowę mieszkań socjalnych, pomoc w zakresie poprawy warunków mieszkalnych.

W zakresie poprawy sytuacji osób z niepełnosprawnością respondenci wskazali przede wszystkim na:

- niwelację barier architektonicznych przy budynkach użyteczności publicznej oraz przestrzeniach publicznych, sklepach (budowa podjazdów, barierki wspomagających, zadatowanie odpowiednie przestani),
- zwiększenie dostępu do rehabilitacji,
- zapewnienie lepszego dostępu do lekarzy specjalistów, w tym zapewnienie im transportu do lekarzy,
- organizację spotkań integracyjnych, zwiększenie aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym,
- utworzenie placówek dla osób z niepełnosprawnością (w tym m.in. placówki rehabilitacyjnej), utworzenie centrum opiekuńczo – mieszkalnego
- pomoc w znalezieniu pracy.

W zakresie poprawy dostępu do służby zdrowia respondenci wskazali przede wszystkim na:

- zapewnienie lepszego dostępu do większej liczby lekarzy specjalistów (w tym m.in. ginekologa, ortopedy, stomatologa, kardiologa),
- dłuższy czas przyjmowania lekarzy w celu możliwości skorzystania z ich usług,
- usprawnienie rejestracji do lekarzy, w tym uruchomienie możliwości umówienia wizyty on-line,
- usprawnienie pracy ośrodka zdrowia, w tym usprawnienie dostępu do lekarzy pierwszego kontaktu,
- budowę nowych ośrodków, przychodni oraz rozbudowa istniejących.

W zakresie działań na rzecz osób starszych respondenci wskazali przede wszystkim na:

- organizację czasu wolnego dla seniorów, wycieczek, pogadarek,
- wsparcie osób starszych w codziennych sprawach (pomoc przy zakupach, zapewnieniu posiłku, sprzątanii),
- utworzenie Klubu Seniora lub Klubu Emeryta;
- utworzenie domu seniora, domu dziennego pobytu, świetlicy, gdzie mogłyby się spotkać osoby starsze.

W zakresie działań wpływających na bezpieczeństwo respondenci wskazali przede wszystkim na:

- rozbudowę oświetlenia ulicznego oraz wydłużenie czasu oświetlania gminy,
- wzmożoną kontrolę policji obszaru gminy,
- budowę chodników, ścieżek rowerowych, utwardzenie i budowę nowych dróg,
- zapewnienie lepszej przejezdności dróg zimą (częstsze odśnieżanie, sypanie solą),
- budowa progów zwalniających,
- przywrócenie, budowa posterunku policji.

Do pozostałych działań wpływających na poprawę jakości życia na terenie gminy, ankietowani wskazali ponownie na zapewnienie dobrej jakości dróg, wsparcie osób starszych, niepełnosprawnych i chorych przez Fundację, współpraca z organizacji pozarządowymi, osobami prawnymi i fizycznymi w zakresie pomocy społecznej, organizację większej ilości miejsc pracy oraz wzajemny szacunek, tolerancje i zrozumienie.

3.4. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z najczęściej stosowanych i najprostszych technik analitycznych. Skrót SWOT pochodzi od czterech angielskich słów: **S**trengths (silne strony), **W**eaknesses (słabe strony), **O**pportunities (szanse) oraz **T**hreats (zagrożenia).

Powyższe pojęcia należy rozumieć następująco:

- **SZANSE** – zewnętrzne zjawiska i tendencje, które mają miejsce w otoczeniu, a odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiają występujące niekorzystne zjawiska.
- **ZAGROŻENIA** – wszystkie zewnętrzne zjawiska uznawane jako bariery dla rozwoju Gminy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi być przy planowaniu podejmowanych działań.
- **MOCNE STRONY** – zalety wynikające z uwarunkowań wewnętrznych Gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają je spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę, jak i być zasługą lokalnej społeczności.

— SŁABE STRONY – stanowią konsekwencję ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całej Gminy, jak i jej części.

Prawidłowa diagnoza poszczególnych okoliczności pozwoli na osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT. Celem tym jest:

- unikanie zagrożeń,
- wykorzystywanie szans,
- wzmocnianie słabych stron,
- opieranie się na mocnych stronach.

Z uwagi na zagadnienie przygotowywanego dokumentu z zakresu polityki społecznej zagadnienia ujęte w tabeli przedstawiającej analizę SWOT zredukowano do kwestii mających wpływ na politykę społeczną.

Tabela 34. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> — funkcjonowanie GOPS, który umożliwia mieszkańcom pokonanie trudnych sytuacji życiowych, rozwiązanie problemów, okazuje wsparcie, zaspokaja podstawowe potrzeby oraz udziela pomocy psychologicznej dla osób i rodzin, które tego potrzebują; — zaangażowanie pracowników GOPS; — spadek liczby osób bezrobotnych na terenie gminy; — funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego, GKRPA; — spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej; — funkcjonowanie wielu programów pomocy, — wsparcie dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków; — podejmowanie istotnych ze społecznego punktu widzenia przedsięwzięć inwestycyjnych; — pozyskiwanie przez Gminę środków pozabudżetowych; — współpraca GOPS z Powiatowym Urzędem Pracy. 	<ul style="list-style-type: none"> — rosnąca udział liczby osób w wieku poprodukcyjnym – narastający problem starzenia się społeczeństwa; — niski i ujemny przyrost naturalny oraz saldo migracji w ciągu ostatnich lat; — występowanie barier architektonicznych utrudniających osobom niepełnosprawnym dostęp do podstawowych dóbr i usług; — występowanie zjawiska osamotnienia wśród osób starszych; — brak instytucjonalnego wsparcia dla osób niepełnosprawnych i starszych, takich, jak Środowiskowe Domy Samopomocy, Dzielne Domy Pomocy Społecznej, placówek wsparcia dziennego; — problem z dostępem do lekarzy specjalistów, — niewystarczający dostęp do placówek rehabilitacyjnych, — niska aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> — utrzymanie się pozytywnych tendencji dotyczących podnoszenia poziomu wykształcenia wśród mieszkańców; — dotacje ze środków zewnętrznych; — nowe możliwości udzielenia pomocy osobom potrzebującym; — wzrost jakości usług w zakresie pomocy społecznej; — efekty realizowanych w skali krajowej, wojewódzkiej i powiatowej programów w zakresie polityki społecznej oraz koordynacja tych działań; — kontynuacja i realizacja nowych projektów socjalnych we współpracy z organizacjami pozarządowymi; — rosnąca aktywność i poziom integracji mieszkańców w wyniku realizowanych projektów, — rozwój instytucji pomocowych oraz zwiększenie świadomości uczniów i mieszkańców na temat ich istnienia. 	<ul style="list-style-type: none"> — starzenie się społeczeństwa; — migracja społeczeństwa do większych miast; — bierność osób objętych pomocą społeczną i nasilanie się postaw roszczeniowych; — brak współpracy w kontekście pomocy społecznej między gminami; — konkurencja między gminami w zabieganiu o środki pomocowe oraz lokalizację inwestycji; — wykluczenie społeczne osób niepełnosprawnych w przypadku braku objęcia ich działaniami w tej kwestii; — izolowanie się osób starszych, — zjawisko „dziedziczenia bezrobocia” i wyuczona bezradność.

Źródło: Opracowanie własne

4. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Prognoza obejmuje informacje o zasobach, potrzebach, problemach danej społeczności lokalnej, które:

- są wynikiem analizy danych opisujących stan społeczności lokalnej w ostatnich latach,
- biorą pod uwagę tendencje rozwojowe właściwe dla danego kraju, regionu oraz owej społeczności,
- dotyczą okresu, w którym będzie realizowana Strategia, czyli lata 2021-2030.

4.1. Prognoza demograficzna

PROGNOZA PRZYROSTU NATURALNEGO

Na podstawie Prognozy liczby ludności dla gmin i danych zawartych dla gminy Szczytniki, która została opracowana przez GUS, prognozuje się, że w latach 2021-2030 przyrost naturalny do roku 2025 będzie dodatni, a od roku 2027 będzie ujemny.

Tabela 35. Prognoza przyrostu naturalnego dla gminy Szczytniki do roku 2030

Lata	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2021	83	78	5
2022	83	79	4
2023	81	78	3
2024	81	78	3
2025	79	78	1
2026	78	78	0
2027	75	79	-4
2028	76	79	-3
2029	74	77	-3
2030	74	78	-4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

PROGNOZA SALDA MIGRACJI

Zgodnie z prognozą do 2030 roku, liczba osób napływających, jak i odpływających będzie maleć. Prognozuje się, że saldo migracji w dalszym ciągu będzie przyjmowało wartości ujemne.

Tabela 36. Prognoza salda migracji dla gminy Szczytniki do 2030 roku

Lata	Napływy	Odpływy	Saldo migracji
2021	48	69	-21
2022	47	68	-21
2023	47	67	-20
2024	46	66	-20
2025	46	64	-18
2026	45	64	-19
2027	44	63	-19
2028	43	62	-19
2029	43	61	-18
2030	42	60	-18

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

PROGNOZA LUDNOŚCI

W kolejnej tabeli przedstawiono prognozę liczbę ludności gminy Szczytniki w latach 2021-2030. W badanym okresie zaobserwować będzie można spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, a także w wieku produkcyjnym. Rosnąć natomiast będzie liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Liczba ludności wg prognoz w 2030 roku w stosunku do roku 2021 spadnie o 2,20%.

Tabela 37. Prognoza liczby ludności gminy Szczytniki w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny do 2030 roku

Lata	Liczba ludności			
	Ogółem	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym
2021	7 783	1 477	4 723	1 583
2022	7 766	1 486	4 676	1 604
2023	7 749	1 482	4 629	1 638
2024	7 732	1 483	4 567	1 682
2025	7 715	1 479	4 541	1 695
2026	7 696	1 468	4 517	1 711
2027	7 674	1 459	4 481	1 734
2028	7 653	1 444	4 439	1 770
2029	7 633	1 441	4 391	1 801
2030	7 612	1 430	4 374	1 808

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

4.2. Prognoza zmian

Przewiduje się, że konsekwencją realizacji działań ujętych w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Szczytniki na lata 2021-2030* będzie wzrost zaufania mieszkańców, w tym beneficjentów pomocy społecznej w stosunku do placówek pomocowych oraz zmniejszenie obszarów, w których występują problemy społeczne, szczególnie określone w rozdziale 3.2. niniejszej Strategii.

Tabela 38. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie gminy w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Problem społeczny	Prognoza zmian
Ubóstwo	<ul style="list-style-type: none"> — spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej w wyniku ubóstwa, — poprawa warunków życia mieszkańców gminy i spadek liczby rodzin ubogich, — zapewnienie odpowiednich warunków egzystencyjnych osobom i rodzinom potrzebującym, — zwiększenie dostępu do rynku pracy, — rozszerzenie działań w formie pracy socjalnej.
Niepełnosprawność	<ul style="list-style-type: none"> — zapewnienie udziału osobom niepełnosprawnym w wydarzeniach współorganizowanych przez GOPS, — zwiększenie szans osób niepełnosprawnych poprzez reintegrację zawodową i społeczną, — powstawanie kolejnych organizacji pozarządowych na rzecz osób niepełnosprawnych, — podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych w miejscach publicznych, — pobudzenie zaangażowania osób niepełnosprawnych w życie społeczne i zawodowe, — zwiększenie zatrudnienia osób z niepełnosprawnością, — zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
Problemy osób starszych	<ul style="list-style-type: none"> — poprawa jakości i dostępności opieki zdrowotnej dla osób starszych, — wzrost aktywności osób starszych poprzez zapewnienie im dostępu do rekreacji, kultury i wypoczynku, — rozwijanie środowiskowych form opieki dla osób niesamodzielnych, zależnych, — wzrost liczby osób zatrudnionych przez GOPS sprawujących opiekę nad osobami starszymi, — rozwój wolontariatu na rzecz pomocy seniorom.
Przemoc w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> — rozwój społecznej świadomości na temat zjawiska przemocy w rodzinie, — zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy psychologicznej dla rodzin dotkniętych przemocą,

Źródło: Opracowanie własne

5. Wizja rozwoju społecznego i cele strategiczne

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Szczytniki została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych:

„GMINA SZCZYTNIKI DAŻĄCA DO POPRAWY JAKOŚCI I WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW ORAZ NIEKONFLIKTOWEGO ROZWIĄZANIA PROBLEMÓW WSPÓLNOTY, POPRZECZ DZIAŁANIA SPOŁECZNE Z ZAKRESU ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW I WSPARCIA OSÓB UBOGICH, NIEPEŁNOSPRAWNYCH, STARSZYCH ORAZ DOTKNIĘTYCH PRZEMOCĄ W RODZINIE”

Przedstawiona wyżej wizja rozwoju społecznego dotyczy wszystkich mieszkańców gminy Szczytniki dotkniętych problemami społecznymi. Jest to nawiązanie do kwestii problemowych zawartych w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Szczytniki na lata 2021-2030*.

W oparciu o dokonaną analizę SWOT, dotychczasowe doświadczenia pracowników GOPS oraz rzeczywiste potrzeby społeczne, wytypowano **następujące obszary priorytetowe:**

1. Zagrożenie ubóstwem lub wykluczeniem społecznym;
2. Niepełnosprawność;
3. Problemy osób starszych;
4. Przemoc w rodzinie.

Dla każdego z ww. obszarów priorytetowych wyznaczono **cele strategiczne**, które ułatwią realizację wizji rozwoju.

Tabela 39. Cele strategiczne SRPS

L.p.	OBSZAR PRIORYTETOWY	CELE STRATEGICZNE
1.	Zagrożenie ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	Cel strategiczny 1. Zapewnienie pomocy osobom ubogim i rozwijanie działań na rzecz ograniczenia ubóstwa i wykluczenia społecznego.
2.	Osoby niepełnosprawne	Cel strategiczny 2. Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.
3.	Osoby starsze	Cel strategiczny 3. Poprawa warunków funkcjonowania osób starszych w społeczności lokalnej.
4.	Przemoc w rodzinie	Cel strategiczny 4. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy

Źródło: Opracowanie własne

6. Kierunki niezbędnych działań

W celu urzeczywistnienia założeń Strategii, niezbędne jest wskazanie zasadniczych działań w ramach skonkretyzowanych celów strategicznych. Owe działania wyrażono w postaci celów operacyjnych.

Tabela 40. Kierunki niezbędnych działań

Cel strategiczny	Kierunki działań
Cel strategiczny 1. Zapewnienie pomocy osobom ubogim i rozwijanie działań na rzecz ograniczenia ubóstwa i wykluczenia społecznego.	<ul style="list-style-type: none"> — Udzielanie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych osobom potrzebującym, — Weryfikacja rzeczywistych potrzeb osób ubogich, — Kreowanie oraz realizacja programów dotyczących pomocy osobom ubogim, — Podnoszenie kompetencji osób ubogich w celu aktywizacji zawodowej.
Cel strategiczny 2. Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.	<ul style="list-style-type: none"> — Zapewnienie wsparcia psychologicznego i społecznego osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi, — Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, — Udzielanie wsparcia finansowego rodzinom z niepełnosprawną osobą.
Cel strategiczny 3. Poprawa warunków funkcjonowania osób starszych w społeczności lokalnej.	<ul style="list-style-type: none"> — Rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych oraz wolontariatu na rzecz pomocy seniorom, — Zwiększenie aktywności społecznej osób starszych.
Cel strategiczny 4. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy	<ul style="list-style-type: none"> — Stworzenie jednolitego systemu wsparcia, — Podnoszenie poziomu kompetencji przedstawicieli podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy.

Źródło: Opracowanie własne

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Szczytniki przyniesie:

- stałą i pełną diagnozę problemów społecznych i ocenę stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- wzrost aktywności na rzecz rozwiązywania problemów społecznych innych podmiotów, niż jednostki pomocy społecznej oraz poprawę przepływu i wymiany informacji między tymi podmiotami;
- poprawę dostępu do informacji i stałą aktualizację wiedzy o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym dla rozmaitych grup adresatów w formie dla nich przyjaznej z wykorzystaniem elektronicznego dostępu do informacji;
- zwiększenie udziału obywateli, wspólnot mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- wzrost atrakcyjności gminy Szczytniki jako przyjaznego dla rodzin z dziećmi i seniorów miejsca życia;
- wzrost aktywności własnej obywateli i rodzin na rzecz najbliższego otoczenia lokalnego;
- wzrost liczby osób objętych instrumentami aktywizacji zawodowej w podmiotach ekonomii społecznej;

— poprawę dostępu do takich ofert dla osób ze szczególnymi ograniczeniami z racji wieku, niepełnosprawności, długotrwałego bezrobocia i niskich kwalifikacji zawodowych.

7. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe

Sposób realizacji Strategii

Realizowanie założeń Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych należy do obowiązku władzy wykonawczej Gminy, przy czym bezpośrednim realizatorem celów wskazanych w niniejszej Strategii jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczytnikach.

Programy i projekty muszą być analogiczne z założeniami Strategii oraz tak zaplanowane, by zawierały się w strukturze celów strategicznych, zaś rezultaty realizacji programu lub projektu wpływały na osiągnięcie wizji.

Skuteczne wdrożenie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Szczytniki będzie opierało się na poniżej przedstawionych założeniach. Konieczne jest wyznaczenie lidera, który będzie pracował nad komunikacją, motywacją i kształtem realizacji zapisów. W procesie wdrażania dokumentu uwzględnić należy również udział zewnętrznych partnerów społeczno-gospodarczych.

Podstawowe założenia:

1. Liderem i koordynatorem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest Gmina Szczytniki.
2. Głównym partnerem w jej realizacji jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczytnikach.
3. Przyjęty system wdrożeniowy wyposażony musi być w narzędzia, które m.in. mają służyć systematycznej kontroli i korekcie zapisów niniejszej Strategii.

Ramy finansowe Strategii

Jednym z najważniejszych warunków realizacji celów zawartych w każdej strategii jest jej finansowanie. Zakłada się, że ramy finansowe *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Szczytniki* obejmują lata 2021-2030, gdyż w tym okresie będą realizowane w sposób stały zdefiniowane cele strategiczne i operacyjne.

Przewiduje się, że realizacja proponowanych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- środki własne pochodzące z budżetu Gminy finansowane z jej dochodów;
- środki przekazane Gminie z budżetu państwa (dotacje);
- środki funduszu krajowego;

- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków rządowych, ministerialnych oraz Unii Europejskiej;
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny).

8. Monitoring i wskaźniki pomiaru stopnia realizacji strategii

Proces monitoringu wdrażania Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami i celami. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii. Wdrażanie Strategii będzie monitorowane na bieżąco w trakcie wykonywania merytorycznych obowiązków Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczytnikach. **Ocena stopnia realizacji Strategii będzie dokonywana corocznie, przy sprawozdaniu z działalności GOPS.** Wnioski z monitoringu i rekomendacje na przyszłość będą stanowić jeden z elementów aktualizacji Strategii..

Realizacja niniejszej Strategii będzie monitorowana również w oparciu o założone wskaźniki obserwacji, w tym m.in.:

1. w obszarze społecznym:
  - struktura demograficzna mieszkańców;
  - przyrost naturalny;
  - saldo migracji;
  - liczba beneficjentów pomocy społecznej;
  - powody korzystania z pomocy;
  - formy udzielanej pomocy.
2. w obszarze gospodarczym:
  - liczba funkcjonujących podmiotów gospodarczych;
  - liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych.

Ponadto monitorowana będzie liczba programów i projektów przyjętych do realizacji, a także ilość środków finansowych przeznaczonych na poszczególne działania zaplanowane w strategii.

Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych Urzędu Gminy, Komendy Policji, PUP, ze sprawozdań GOPS i GKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych.

Monitorowanie umożliwi:

- ocenę wykonywania programów, osiągnięcia celów i realizacji zadań,
- prognozowanie możliwych zmian warunków realizacji Strategii,

- podjęcie czynności naprawczych i zabezpieczających,
- informowanie lokalnej społeczności o osiągniętych efektach.

Ewaluacja

Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości Strategii. W szerokim pojęciu proces ten musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu strategia rozwiązuje realne problemy społeczności lokalnej, w wąskim zaś aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji oceny zapisów strategii np. wskaźników realizacji celów i zadań strategii, rozwiązywanie problemów.

Ewaluacji podlegać będzie:

- materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen;
- ocena trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności, trwałość i spójności.

Analiza przeprowadzona zostanie w szczególności pod kątem identyfikacji obszarów ryzyka i barier dla skutecznej i efektywnej realizacji procesów monitorowania i ewaluacji i określenia nowych zagrożeń. Do ewaluacji zostanie wykorzystana metoda samodzielnej oceny stopnia realizacji Strategii i osiągniętych efektów, dokonywana siłami własnymi na podstawie zbioru informacji pochodzących z monitoringu, wsparta dodatkowymi narzędziami oceny.

Planuje się stosowanie szerokiego zakresu metod i technik badań społecznoekonomicznych służących pomiarowi efektów oraz wyjaśnieniu mechanizmów interwencji publicznej z wykorzystaniem:

- ilościowych metod badawczych – pozwoli na gromadzenie i analizę informacji liczbowych, poznania częstości występowania badanego zjawiska oraz określenia poziomu zależności, jakie występują pomiędzy różnymi danymi;
- techniki: ankiety, zestawienie danych (np. koszty, ilość świadczeniobiorców, ilość usług);
- narzędzia: tabele, wykresy, diagramy.

Tabela 41. Przykładowe wskaźniki realizacji kierunków niezbędnych działań

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Wskaźniki realizacji działania
<p>Cel strategiczny 1. Zapewnienie pomocy osobom ubogim i rozwijanie działań na rzecz ograniczenia ubóstwa i wykluczenia społecznego.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Udzielanie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych osobom potrzebującym, — Weryfikacja rzeczywistych potrzeb osób ubogich, — Kreowanie oraz realizacja programów dotyczących pomocy osobom ubogim, — Podnoszenie kompetencji osób ubogich w celu aktywizacji zawodowej. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba osób, którym przyznano świadczenie pieniężne z powodu ubóstwa, — liczba osób, którym przyznano świadczenie niepieniężne z powodu ubóstwa, — liczba zrealizowanych projektów na rzecz pomocy osobom ubogim lub wykluczonym społecznie, — liczba uczestników projektów na rzecz ograniczenia ubóstwa lub wykluczonym społecznie.
<p>Cel strategiczny 2. Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Zapewnienie wsparcia psychologicznego i społecznego osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi, — Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, — Udzielanie wsparcia finansowego rodzinom z niepełnosprawną osobą. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielono wsparcia psychologicznego i społecznego, — liczba udzielonych porad psychologicznych, — liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w szkoleniach, — liczba rodzin z osobą niepełnosprawną, którym udzielono wsparcia finansowego, — wysokość udzielonego wsparcia finansowego, — liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w spotkaniach integracyjnych.
<p>Cel strategiczny 3. Poprawa warunków funkcjonowania osób starszych w społeczności lokalnej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych oraz wolontariatu na rzecz pomocy seniorom, — Zwiększenie aktywności społecznej osób starszych. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba osób zatrudnionych przez GOPS sprawujących opiekę nad osobami starszymi, — liczba wolontariuszy zajmujących się osobami starszymi, — liczba projektów zrealizowanych na rzecz osób starszych, — liczba osób starszych objęta bezpośrednią pomocą w ramach projektów, — liczba spotkań integracyjnych.
<p>Cel strategiczny 4. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Stworzenie jednolitego systemu wsparcia, — Podnoszenie poziomu kompetencji przedstawicieli podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba interwencji policyjnych z powodu przemocy w rodzinie, — liczba założonych „Niebieskich Kart”, — liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które skorzystały ze wsparcia.

Źródło: Opracowanie własne

OCENA RYZYKA

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych poddany został analizie pod kątem zgodności przyjętych postanowień i sposobu ich realizacji. Kluczową okolicznością jest fakt wyznaczenia przez Strategię celów, wskazania działań dla poszczególnych obszarów wsparcia i interwencji, określenia wskaźników stopnia ich realizacji oraz szeroko zakrojony zakres konsultacji tego dokumentu dla wyeliminowania ryzyka sprzeczności z innymi strategicznymi ustaleniami i opracowaniami.

Ponadto przyjęcie tego dokumentu istotnie ograniczy ryzyko planowania zadań budżetowych w sferze społecznej bez uwzględnienia rzeczywiście zdiagnozowanych problemów i potrzeb. Analiza taka przeprowadzana będzie także okresowo z wykorzystaniem danych z monitoringu, a ewentualne stwierdzone ryzyko, w szczególności wynikające ze zmiany zewnętrznych okoliczności i zdarzeń mających wpływ na realizację wyznaczonych celów i zadań na podstawie tego monitoringu i ewaluacji będą mogły być identyfikowane i ograniczane poprzez dopuszczalną aktualizację.

9. Wnioski i podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Szczytniki jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej.

W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

W ramach wypracowanej Strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych, wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej, partnerskich

działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne, czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych.

Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Strategia będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców gminy Szczytniki i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym.

Realizacja Strategii powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców gminy Szczytniki, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

10. Spis tabel i wykresów, rysunków

Tabela 1. Liczba mieszkańców gminy Szczytniki z podziałem na płeć w latach 2015-2020	14
Tabela 2. Liczba ludności gminy Szczytniki w latach 2015-2020 wg grup ekonomicznych.....	15
Tabela 3. Przyrost naturalny na terenie gminy Szczytniki a w latach 2015-2020	15
Tabela 4. Struktura działalności gospodarczej według sektorów na terenie gminy Szczytniki w latach 2015-2019	16
Tabela 5. Podział i liczba podmiotów gospodarczych w gminie Szczytniki wg sekcji w latach 2015-2019	17
Tabela 6. Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Szczytniki w latach 2015-2019	19
Tabela 7. Opieka zdrowotna na terenie gminy Szczytniki.....	19
Tabela 8. Liczba uczniów na terenie gminy Szczytniki	20
Tabela 9. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego na terenie gminy Szczytniki w latach 2015-2019	21
Tabela 10. Średnie wyniki procentowe egzaminu gimnazjalnego [%] dla gminy Szczytniki, powiatu kaliskiego oraz województwa wielkopolskiego	21
Tabela 11. Średnie wyniki procentowe egzaminu ósmoklasisty [%] szkół na terenie gminy Szczytniki, powiatu kaliskiego i województwa wielkopolskiego w roku 2019 i 2020.....	23
Tabela 12. Działalność Ośrodka Kultury na terenie gminy Szczytniki	25
Tabela 13. Działalność biblioteczna na terenie gminy Szczytniki.....	26
Tabela 14. Pomoc społeczna na terenie gminy Szczytniki - zadania własne Gminy w latach 2015-2020	35
Tabela 15. Liczba beneficjentów pomocy społecznej oferowanej przez GOPS w Szczytnikach na przestrzeni lat 2015-2020.....	37
Tabela 16. Bezrobocie na terenie gminy Szczytniki w latach 2015 - 2019	39
Tabela 17. Liczba beneficjentów GOPS w Szczytnikach korzystających z pomocy z powodu bezrobocia	40
Tabela 18. Liczba beneficjentów objętych pomocą GOPS w Szczytnikach z powodu ubóstwa	41
Tabela 19. Dodatki mieszkaniowe i dodatek energetyczny na terenie gminy Szczytniki w latach 2015 – 2019	42
Tabela 20. Liczba osób niepełnosprawnych z terenu gminy Szczytniki w latach 2015 – 2020	43
Tabela 21. Liczba beneficjentów objętych pomocą GOPS w Szczytnikach z powodu niepełnosprawności	43
Tabela 22. Liczba beneficjentów objętych pomocą GOPS w Szczytnikach z powodu niepełnosprawności	46
Tabela 23. Osoby starsze na terenie gminy Szczytniki w 2019 roku	47
Tabela 24. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na terenie gminy Szczytniki	49
Tabela 25. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa i wielodzietności na terenie gminy Szczytniki.....	49
Tabela 26. Liczba beneficjentów pomocy GOPS w Szczytnikach z powodu uzależnień od alkoholu i narkotyków w latach 2015-2020	60
Tabela 27. Informacje w zakresie wsparcia w rozwiązywaniu problemu uzależnienia od alkoholu w gminie Szczytniki w latach 2017 - 2020	61
Tabela 28. Liczba bezdomnych na terenie gminy Szczytniki	62
Tabela 29. Beneficjenci pomocy GOPS w Szczytnikach z powodu bezdomności	62
Tabela 30. Beneficjenci pomocy GOPS w Szczytnikach z powodu przemocy w rodzinie.....	64
Tabela 31. Liczba interwencji policji dotyczących przemocy w rodzinie na terenie gminy Szczytniki ...	64
Tabela 32. Liczba sporządzonych Niebieskich Kart na terenie gminy Szczytniki w latach 2015 – 2020	66
Tabela 33. Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy Szczytniki w latach 2015-2020.....	67
Tabela 34. Analiza SWOT	80
Tabela 35. Prognoza przyrostu naturalnego dla gminy Szczytniki do roku 2030.....	81
Tabela 36. Prognoza salda migracji dla gminy Szczytniki do 2030 roku	82
Tabela 37. Prognoza liczby ludności gminy Szczytniki w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny do 2030 roku	82
Tabela 38. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie gminy w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	83
Tabela 39. Cele strategiczne SRPS	84
Tabela 40. Kierunki niezbędnych działań.....	85

Tabela 41. Przykładowe wskaźniki realizacji kierunków niezbędnych działań.....	89
Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Szczytniki z podziałem na płeć w latach 2015-2020	14
Wykres 2. Liczba podmiotów gospodarczych (wg sekcji PKD) w sektorze prywatnym w roku 2019 w gminie Szczytniki	18
Wykres 3. Ankietowani według płci.....	68
Wykres 4. Ankietowani według wieku	69
Wykres 5. Ankietowani według poziomu wykształcenia	69
Wykres 6. Ankietowani według statusu zawodowego	70
Wykres 7. Ocena aktualnych warunków życia mieszkańców.....	70
Wykres 8. Problemy społeczne najczęściej spotykające niepełnosprawnych	71
Wykres 9. Czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych jest wystarczająca?	72
Wykres 10. Czy dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy jest wystarczający?	72
Wykres 11. Skala problemu uzależnień na terenie gminy	73
Wykres 12. Zjawisko przemocy domowej na terenie gminy.....	74
Wykres 13. Najczęściej dostrzegane negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży	75
Wykres 14. Zadowolenie ankietowanych z obecnych warunków życia na terenie gminy	76
Rysunek 1. Położenie gminy Szczytniki na tle województwa wielkopolskiego i powiatu kaliskiego	13

UZASADNIENIE
DO UCHWAŁY NR XXXIV / 174 / 2021
RADY GMINY SZCZYTNIKI

z dnia 25 marca 2021 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Szczytniki na lata 2021 -2030

Obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z art. 16 b ust.1 i art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.).

Poprzednia Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Szczytniki na lata 2011-2020, przestaje obowiązywać z dniem 31.12.2020 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Szczytniki na lata 2021 - 2030 wyznacza cele strategiczne i działania, których osiągnięcie w znaczący sposób może przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować ich skutki. Strategia stanowi zatem podstawę do realizacji działań, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym i doprowadzić do integracji społecznej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów z zakresu polityki społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji rządowej i partnerów społecznych w tym organizacji pozarządowych.